

den 19. januar 1999 og om, at stedfortræderen må blive indkaldt.

Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den første sag på dagsordenen var:

1) Spørgsmål om fremme af forespørgsel nr. F 24:

Forespørgsel til statsministeren [om opfyldelse af valgløfterne fra marts 1998].

Af Frank Aaen (EL) m.fl.

(Forespørgslen anmeldt 18/12 98).

Formanden:

Hvis ingen har indsigelse mod fremme af denne forespørgsel, betragter jeg Tingets samtykke dertil som givet. (Ophold). Det er givet.

Den næste sag på dagsordenen var:

2) Anden behandling af lovforslag nr. L 66: Forslag til lov om ændring af dyreværnsloven. (Oprettelse af et råd vedrørende hold af særlige dyr m.v.).

Af justitsministeren (Frank Jensen).

(Fremsat 28/10 98. Første behandling 13/11 98. Betænkning 17/12 98).

Der var stillet 1 ændringsforslag i betænkningen:

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget og ændringsforslaget sattes til forhandling under ét.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

Ændringsforslaget vedtoges uden afstemning.

Lovforslaget overgik derefter til tredje behandling.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling.

Den næste sag på dagsordenen var:

3) Forhandling om redegørelse nr. R 8: Forskningsministerens universitets- og forskningspolitiske redegørelse af 24. november 1998.

(Redegørelsen anmeldt 24/11 98. Redegørelsen givet 24/11 98. Meddelelse om forhandling 24/11 98).

Forhandling

Ove Fich (S):

For Socialdemokratiet er det vigtigt, at der sker en stadig udvikling af universiteterne, fordi det er forudsætningen for, at uddannelse og forskningen kan sikres på det højeste niveau, samtidig med at andre hensyn såsom til arbejdsmarkedet og erhvervslivet kan tilgodeses.

Universiteternes udnyttelse af deres ressourcer, deres ambitionsniveau, deres produktivitet og kvalitet på kerneområderne er vigtige indikatorer for samfundets udbytte af investeringen til forskningen og uddannelsessektoren.

Det centrale i redegørelsen er de nye tanker omkring udviklingskontrakter, og vi ser det i Socialdemokratiet som et tilbud om en mere fleksibel styreform, hvor det enkelte universitet kan indrette sig efter sit eget behov og sin egenart. Når universiteterne kan indrette sig, som de finder det mest hensigtsmæssigt, vil det give en bedre udnyttelse af ressourcerne.

For at sikre kvaliteten af udviklingen er det vigtigt, at der løbende sker en sammenligning af resultaterne og metoderne mellem forskellige institutioner. Disse sammenligninger kan foretages både med danske og udenlandske institutioner, og det finder vi er et vigtigt redskab.

For Socialdemokratiet er det vigtigt, at pengene til forskningen kommer flest mulige til nytte, og det betyder, at den forskning, der drives ved universiteterne, skal være synlig, skal udnyttes bedre og formidles hurtigere. Endvidere ser vi gerne en øget koordinering af forskningen mellem universiteterne, sektorforskningen og erhvervslivet, således at der kan være et fornuftigt samspil.

Det er vigtigt, at den viden, der produceres i samfundet, om det er på universiteterne, i sektorforskningen eller i erhvervslivet, udnyttes optimalt, ved at der er åbenhed og fleksibilitet til at udveksle viden og kompetence bedre, end det sker i dag. Derved sikres der et kvalitetsløft i forskningen og på uddannelsessiden, samtidig med at dansk konkurrencedygtighed styrkes.

Generelt må vi sige, at dansk forskning har det ganske godt, og det viser sig ved, at man er i stand til at tiltrække store eksterne midler, herunder fra EU's programmer. Disse midler sikrer forskningsprogrammerne et væsentligt større budget, end staten alene ville kunne finansiere.

Der har været en del diskussion om forholdene for det videnskabelige personale, fordi man mente, der gik for meget tid med administration. Derfor finder vi også, at det er vigtigt, at det administrative aspekt indgår i udviklingskontrakterne, således at den administrative byrde kan lattes og gøres mere rationelt.

For os er det også vigtigt, at den undervisning, der tilbydes, er så god som mulig, og det skal sikres gennem en systematisk vejledning af de universitetsansatte i undervisning.

Det, vi ønsker, er kort sagt, at det gennem en aktiv personalepolitik sikres, at forskerkarrieren står som et attraktivt alternativ for de dygtigste kandidater. Det er nemlig med til at sikre universiteternes fremtidige position.

For så vidt angår de studerende, er det vigtigt, at frafald mindskes, studieskift gøres mere fleksibelt, og dimittendalderen nedsættes. I redegørelsen ligger der et ønske om en mere fleksibel meritordning, der skulle gøre studieskift nemmere og mindske spildtiden, og det er som bekendt noget, vi kommer tilbage til her i Tinget på et senere tidspunkt.

Jeg synes også, det er vigtigt, at man i sammenhæng med disse ting finder den rette balance – og hermed mener jeg en bedre balance – for studenterindflydelsen i de ledende organer.

Så Socialdemokratiet ser kort sagt udviklingskontrakterne som en moderne styreform, der tager hensyn til universiteternes frihed, egenart og selvbestemmelsesret. De gensidigt forpligtende aftaler – og det er det jo – skal samtidig sikre en effektiv udnyttelse af alle de ressourcer, som vi stiller til rådighed for forskningen i dette land.

(Kort bemærkning).

Søren Kolstrup (EL):

Jeg bemærkede, at den socialdemokratiske ordfører, hr. Ove Fich, omtalte udviklingskontrakterne som et godt instrument; de blev karakteriserede som havende evne til at være fleksible. Senere i sin tale kom hr. Ove Fich også ind på, at man kunne tænke sig, at der var en bedre indflydelse for de studerende. Mit spørgsmål til hr. Ove Fich er toledet:

Mener hr. Ove Fich, at udviklingskontrakterne har den nødvendige – hvad kan man kalde det – demokratiske legitimitet? I givet fald: Hvordan kan de studerende, de ansatte blive involveret i drøftelsen af dem, hvis man altså absolut skal have dem?

Det andet går på, om hr. Ove Fich kan præcisere, hvilke perspektiver og visioner Socialdemokratiet måtte have, for at studerende og ansatte kan få øget magt på universiteterne.

(Kort bemærkning).

Ove Fich (S):

Det er klart min opfattelse, at udviklingskontrakterne er demokratisk sammensat, i og med at det jo er frivilligt for alle universiteterne at indgå de pågældende udviklingskontrakter.

For så vidt angår de nærmere bestemmelser omkring de studerendes indflydelse i ledelsen, skal vi have en nærmere drøftelse af det på et senere tidspunkt. Men det er klart, at de også skal være centralt placeret i ledelsen, således at de også er med, når udviklingskontrakterne fastlægges.

(Kort bemærkning).

Søren Kolstrup (EL):

Jeg synes, det er interessant at høre, at den socialdemokratiske ordfører mener, at det er vigtigt, de studerende bliver involveret, hvis vi altså skal have de her udviklingskontrakter. Vi vender jo tilbage til det, men jeg mener, at det er et meget springende og alvorligt punkt. Men kan hr. Ove Fich ikke sige en lille smule mere om, hvordan man kan sikre noget sådant?

Grunden til, at jeg spørger om det, er jo, at nu har vi jo også diskussionen om evalueringscentret, hvor man kan befrygte den måde, hvorpå det foregår: at det bliver en snæver diskussion mellem evalueringscentret og ledelsen og ikke de studerende. Det er derfor, jeg spørger til de studerendes og de ansattes magtbeføjelser. Man kunne jo befrygte, at udviklingskontrakterne så blev et pingpongspil mellem på den ene side

rektor/dekan og på den anden side Evalueringssinstituttet, som det jo netop bliver under Evalueringssinstituttet.

Men det er vel ikke modellen, eller hvad?

Hanne Severinsen (V):

Det er godt, vi får debatten i dag, for der har været så mange signaler og så mange bolde i luften, og der har været to ministre, så det indimellem virkede, som om det mere handlede om at styrke den ene eller den anden ministers ressource. Og derfor vil jeg godt kvittere for selve redegørelsen. Jeg synes, der står mange positive ting; jeg har endda underkastet redegørelsen en ikkeprøve og kunne næsten ikke finde noget sted, hvor den kunne komme igennem.

Vi kan jo f.eks. slet ikke være uenige i, at man skal løfte ambitionsniveauet, stimulere opfindsomheden, hæve produktivitet og kvalitet på kerneområderne, øge koordination og fornyelse med understregning af, at det er noget, der kræver frivillig motiveret medvirken.

Vi skal have mere frihed under ansvar, det er vi helt enige i, og vi kunne godt forestille os, at udviklingskontrakter kunne blive et godt middel. Lad os så bare se at komme i gang.

Men stor var forbløffelsen og skuffelsen, da forskningsministeren den 30. november kom med sit første udspil, som viste sig at være en slags udvidet revisionstjekklister med stort og småt.

Næste forbløffelse kom, da undervisningsministerens departementschef kom med et udspil 14 dage senere ved AC's konference: Man havde kontrakt nok i taxameter- og uddannelsesbekendtgørelsen. Netop Undervisningsministeriet må have i erindring, at vi engang havde en flerårsaftale, der i princippet bandt Folketinget til både selvstyre og budgetsikkerhed, men som ikke betød, at universiteterne tilsvarende følte sig forpligtet til at gennemføre den nye studiestruktur. Der var stor stivhed og modspil. Jeg behøver bare at nævne bachelor og efteruddannelse.

Det er derfor ærgerligt, at de første udspil om udviklingskontrakter kalder på al den stivhed og konservatisme, som vi sikkert alle sammen er enige om at bekæmpe, for så risikerer vi modspil og skyttegravskrig i stedet for forandrings- og prioriteringsvilje.

Vi fik i går, ordførerne, et papir med et mere forenklet koncept suppleret med nogle gode ord fra redegørelsen og en bemærkning om, at der kommer et udspil fra undervisningsmini-

steren, og det vil jeg tage for, at man nu begynder på en ny start, men så synes jeg også, at man skulle skrotte den stramme tidstabel, som man lægger op til. Det må være resultaterne, der er afgørende.

Hovedbudskabet må være, at samfundet stiller nogle prioriteringskrav, og at de universiteter, der leverer varen, slipper for at underkastes detaljerede forskrifter.

I Venstre deler vi opfattelsen af, at samfundet skal blande sig i, hvad 10 milliarder forskningskroner skal bruges til. Men vi skal hverken diktere metoder eller resultater. Vi skulle jo også gerne have plads til, at en ny erkendelse overbeviser os om, at der er brug for ny omprioritering.

Vi skal have gode kontakter mellem offentlig og privat forskning. Private investeringer, som udvalget så i Odense, bør stimuleres. I Odense mente man i øvrigt, at disse midler bliver oplevet som mere ubundne end de offentlige. Vi skal også stimulere samarbejdet med sektorforskningen.

Men man kan ikke frigøre sig fra en mistanke om, at der bag de smukke ord om planer og strategi, ligger drømmen om den store masterplan. Her skal vi huske, at det, erhvervslivet især beder om, er, at samfundet leverer den grundlæggende forskning med et højt ambitionsniveau, der kan spille sammen med deres forskning og udvikling. Det handler ikke om fritsvævende forskning kontra forskningsprogrammer.

Derfor skal ledelsen også ansvarliggøres, så den får frihed til at levere bedre kvalitet. Ansvar bør også følges af konsekvenser, og derfor vil vi i Venstre gerne diskutere, om det ikke ville være en god idé, hvis universiteterne var selvejende institutioner.

Vi vil også gerne se på den kollegiale ledelse, for den fører især på de store institutioner ofte til, at man deler og hersker og har svært ved at skære igennem og prioritere. Derfor kunne man forestille sig en normalisering af ledelsesformen med bestyrelse og direktør og bedre ekstern repræsentation. Vi kunne måske her have undgået de problemer, vi ser i dag, f.eks. når vi skal prioritere naturvidenskab.

Det er i virkeligheden tankevækkende, at når Forskningsministeriet søsætter nye store projekter som IT, som vi tror kan blive meget spændende, så gør man det uden om den formelle universitetsstyrelse. Det tyder for mig

også på, at regeringen ser, at vi skal have en diskussion om universitetsloven.

Vi ser også gerne en diskussion om, hvordan man skaber mere ansvarlighed for selve fagenes udvikling. Vi skal have en bedre, moderne og mere kompetent forskningsledelse. Det betyder ikke, at vi ikke også skal have studenterindflydelse, og det skal jo især ske på studieordningerne, hvor rekvirentmodellen jo tilsyneladende slet ikke fungerer, sådan som den var tænkt.

Men hvis vi kunne få den større ansvarlighed for fagenes udvikling, som selvfølgelig ikke er professorvældet, men en ny og moderne ledelse, så kunne vi måske til gengæld skrotte de, jeg forstår, at det er noget i retning af 52 forskningscigarkasser. Vi har gjort hele det her system alt for uoverskueligt, og nogle mener, at der måske produceres flere papirer end egentlig forskning på vores universiteter.

Vi har simpelt hen for meget strategi og for lidt handling. Det gælder, når man f.eks. taler om alle de store planer om IT og biotech, og når vi skal samarbejde over Sundet, og her er det jo tankevækkende, at de allerede er i fuld gang med at handle, mens vi skriver papirer på vores side af Øresund.

Regeringen skriver i redegørelsen, at den »vil i forbindelse med udviklingskontrakter forpligtige universiteterne på at forenkle og skabe en større overskuelighed og tilgængelighed i regelmassen.« Men det synes jeg altså også at regeringen selv skulle gøre. Det var måske en begyndelse på en kontrakt.

Lad os sammen se at få skabt forudsætningen for, at det er en noget for noget-forhandling, som vi går ind til. Universiteterne får en sikkerhed for, hvor de står, og vi får nogle prioriteringer igennem, vi får et medspil, når vi fortæller, hvad det er, samfundet gerne vil have for dets penge, og vi får på den måde også givet universiteterne en bedre mulighed for at levere de varer, som vi gerne ønsker de skal levere.

Pernille Sams (KF):

Det Konservative Folkepartis ordfører, hr. Brian Mikkelsen, kan ikke være til stede i dag, så jeg har lovet at læse hans tale op:

Det har altid været en mærkesag for Det Konservative Folkeparti at styrke forskningen. Forskningen er vigtig for Danmark, fordi vi ikke har andre naturressourcer end vores viden og kunnen. Det er på forskningen og på den videnskabsbaserede udvikling, vi skal klare os i frem-

tidens stadig hårdere internationale konkurrence.

Indtil videre har vores forskning stået ret stærkt internationalt, men nu er der noget – der er meget – der tyder på, at vi har hvilet på laurbærrerene. Vi er ved at blive overhalet indenom. Adskillige undersøgelser viser, at Danmark halter bagefter i forhold til en række af de lande, vi normalt sammenligner os med. Vi bruger færre penge, og vi bruger mindre kræfter på forskningen, og det er en udvikling, som vi mener må og skal vendes. Godt nok er antallet af ph.d.-studerende vokset i de seneste år, men det store omfang er delvis sket på bekostning af kvaliteten. Forskeruddannelserne og forskningen som sådan har med andre ord brug for et gedigent kvalitetsløft.

Det er vigtigt at forstå, at en styrket forskningsindsats starter med kandidatuddannelserne. Forskningselementet er central for undervisningen på universiteterne, ikke kun i ph.d.-uddannelsen, men i hele undervisningsforløbet.

Og mens vi er i gang med diskussionen om forskningens vilkår, må vi heller ikke glemme noget så basalt, som at forskere også er mennesker. Det Konservative Folkeparti vil gerne være med til skabe bedre rammer for forskerne generelt, f.eks. ved attraktive børnepasningsordninger, bedre løn- og ansættelsesvilkår, mere fleksibilitet til familierne osv. Det ville jo ikke mindst kunne tiltrække flere kvinder, og forskningen savner i den grad kvinder.

Det Konservative Folkeparti hilser redegørelsen velkommen, og vi er positivt indstillede over for den videre diskussion. Vi finder det især vigtigt, at redegørelsen lægger op til, at erhvervslivet og den private forskning inddrages i højere grad. Det er altafgørende for Danmarks fremtidige position som vidensnation, at vi gøre det mere attraktivt for vores virksomheder at deltage i forskningsudviklingen.

(Kort bemærkning).

Ove Fich (S):

Jeg hører, fru Pernille Sams siger, at Det Konservative Folkeparti prioriterer forskningen højt. Det kan jeg bare ikke helt få til at stemme med de nedskæringer, der skete i perioden fra 1982 indtil 1993. Det vil jeg sådan set gerne have en forklaring på.

Christine Antorini (SF):

I modsætning til den socialdemokratiske ordfører, der var meget begejstret for tilstanden i den

danske forskning, så er jeg egentlig ikke sådan helt tryk ved, at det går helt så godt.

Det er rigtigt, at der netop har været en stor OECD-undersøgelse, der viser, at vi er gledet ned fra en 10. plads til en 14. plads, hvis vi sammenligner os med de lande, vi normalt ellers gerne vil være på niveau med, i forhold til, hvor mange ressourcer der bliver brugt på forskning. Regeringen har også en ambitiøs målsætning om, at 50 pct. af de unge skal have en videregående uddannelse, samtidig med at der reelt er blevet sparet på forskning og undervisning med den nuværende finanslov, der netop er blevet indgået.

Den redegørelse, som vi skal diskutere i dag, illustrerer meget godt problemet ved at adskille de videregående uddannelser i to ministerier, for når man diskuterer forskning, er man altså nødt til at diskutere både forskning og undervisning i sammenhæng.

Den her redegørelse behandler stort set kun forskning, og Undervisningsministeriet har så her i går afleveret sit bidrag til den store diskussion, der har været i medierne omkring udviklingskontrakter, og deres bidrag til, hvordan de kan indgå i forhold til undervisning.

Jeg synes ærlig talt, det er på tide, at der sker en koordinering, og det ville jo have været dejligt, hvis undervisningsministeren også havde været til stede, og man kunne jo egentlig også godt have forestillet sig, at der var blevet lavet en redegørelse om forskning og undervisning i samarbejde mellem Undervisningsministeriet og Forskningsministeriet.

Jeg vil godt starte med det ene hovedpunkt, som jo nok bliver forårets store tema, nemlig udviklingskontrakter. I SF er vi positive over for udviklingskontrakter, hvis de vel og mærke bruges til at fastsætte nogle overordnede mål, som man kan bruge til at fokusere på. Vi mener faktisk, at udviklingskontrakter kan være med til at styrke både nogle faglige og nogle forskningsmæssige diskussioner ude på universiteterne, men det er vigtigt, at udviklingskontrakterne bliver fulgt op økonomisk, så de videregående uddannelser ved, hvilke rammer de kan udvikle sig inden for.

Jeg lyttede med interesse til fru Hanne Severinsens indlæg, hvor hun lagde op til, at det var på tide, at vi lavede en ny flerårssaftale her i Folketinget. Det synes vi er en god idé i SF og vil høre, om det er noget, som regeringen vil overveje at tage initiativ til.

I den forbindelse synes vi også, det er oplagt at se på taxameterordningen, f.eks. ved at sætte en grænse for, hvor stor årligt udsving der kan være i taxametrene, så et fakultet ikke er nødt til at fyre en række forskere, fordi der et år er faldende søgning, f.eks. som vi ser med naturvidenskaberne i øjeblikket.

Nu er det selvfølgelig svært igen, fordi Undervisningsministeriet og Forskningsministeriet er kommet med hver deres redegørelse, men Undervisningsministeriet nævner i deres udkast til resultatkontrakter, at nye resultatkriterier kan danne grundlag for en videreudvikling af det eksisterende taxametersystem. Jeg vil høre, om forskningsministeren har gjort sig nogen tanker om, hvad den videreudvikling af det eksisterende taxametersystem kunne være.

Vi har her til morgen fået et revideret udkast til udviklingskontrakter. Det har selvfølgelig været svært at nå at kigge det grundigt igennem, men en ting faldt jeg i hvert fald over. Der står nemlig i det nye forslag, at med udviklingskontrakter indføres der ikke et nyt bevillingssystem, men det er naturligt, at institutioner, der opfylder ambitiøse mål, står i en gunstigere position, når der skal omprioriteres eller fordeles nye bevillinger. Det vil sige, at Forskningsministeriet, sådan som jeg læser det, ligger op til en eller anden form for belønningssystem, og jeg vil gerne bede forskningsministeren om at uddybe, hvad man egentlig forestiller sig.

Forskningsministerens første udkast synes jeg med rette er blevet modtaget med stor skepsis ude på universiteterne, for det var ved god detaljestyring frem for overordnede mål. Jeg kan se, at det er blevet reduceret i hvert fald sidemæssigt i omfang, og nu må vi jo så gå lidt mere i detaljer med, om det rent faktisk lever op til, at det kan bruges til målstyring og ikke detaljestyring.

Derfor er jeg nødt til at tage udgangspunkt i Undervisningsministeriets oplæg til en udviklingskontrakt, som jeg egentlig synes indeholder det, som er nogle af de gode ting, der kunne være i det.

For det første understreger Undervisningsministeriet, at man ikke kritikløst kan overføre principper fra andre resultatkontrakter i staten til universitetsverdenen. De fremhæver også, at man kun skal opstille ganske få resultatkrav for at skærpe koncentrationen, og at resultatkontrakter eller udviklingskontrakter skal være et supplement til universiteternes virksomhedsregnskaber og strategiplaner.

De bygger på en gensidig dialog, der baseres på universiteternes eget udspil, og de foreslår konkrete målsætninger, der kan evalueres, f.eks. mindre frafald, eller hvor stor andel af undervisere der kan være på et universitet, som skal varetages af videnskabeligt personale med forskningsret og forskningspligt. En af de ting, der er beskæmmende, når vi snakker kvalitet på de videregående uddannelser, er, at rent faktisk omkring halvdelen af dem, der underviser på første del, er timeansatte undervisere uden forskningsret og -pligt.

En af de andre store diskussioner, som jeg synes desværre kun berøres ganske, ganske let i redegørelsen, er hele diskussionen omkring styringen af forskningsmidlerne. Jeg synes, der mangler nogle kritiske overvejelser om styringen og fordelingen. Det er jo sådan, at der er flere midler, der føres over i programmer, og færre, der administreres af Forskningsrådet, og der er meget lidt ude på universiteterne. Vi har så også her i dag fået et bevillingspapir fra Forskningsministeriet, og det vil jeg så med glæde studere nærmere.

Vi mener i SF, at hele strategien for fordeling af forskningsmidler bør stå højt på dagsordenen. Vi synes, det er i orden, at der er nogle få, store programmidler, der kører over en længere årrække, men der bør også følge undervisningsforpligtelse med programmerne, hvis vi vil sikre den forskningsbaserede undervisning.

Vi synes også, det er godt med eksterne forskningsbevillinger, Risø er fremhævet, men problemet med de eksterne forskningsmidler er jo, at de kun finansierer forskning og ikke undervisning. Høj undervisningskvalitet er altså afgørende for, at vi også i fremtiden får verdens bedste forskere, som der er lagt op til. Ellers synes jeg, at programmerne skal indskrænkes, og at midlerne skal føres over til forskningsrådene.

I 1997 blev 65 pct. af forskningsrådenes bevilling uddelt som frie midler, og i 1999 er det kun 49 pct. af midlerne. Der sker jo rent faktisk også en kvalitetsvurdering, når det er frie midler, der uddeles af forskningsrådene igennem de såkaldte peer reviews, men der er ikke de samme indholdsmæssige bindinger.

Vi synes også, det er vigtigt, at man holder fast i, at det er vigtigt med de direkte basisbevillinger ud til universiteterne, for ellers kan man ikke, hvis der bliver gennemført nogle gode forskningsprogrammer, sørge for, at de bliver indlejret i universiteternes eksisterende forskningsmiljøer.

Jeg synes også, at man bør overveje at revurdere forskningsrådenes sammensætning – jeg ved godt, det er blevet gjort før, og at det er ikke lykkedes – sådan at der bliver færre, der bliver bedre til at tænke på tværs.

Til slut vil jeg nævne nogle forskellige ting, som også er i redegørelsen. For det første venter vi i SF med stor spænding på oplæg til ændringerne i universitetsloven, og vi vil meget bede om, at det ikke sker igennem sådan små ændringer hen over en nat, ligesom da man med finanslovaftalen ændrede på hele kvote 2-ordningen.

Vi håber også, at der kommer noget reel studenterindflydelse, og at der kommer en bedre balance mellem råd og ledere. Vi synes, det er vigtigt, at rektor skal være ansvarlig over for sin bestyrelse, dvs. fakultet og konsistorium, men vi synes omvendt, det er en god idé at kigge på, hvordan man kan styrke de daglige ledelsesmuligheder ude på institutniveau.

Jeg vil også gerne spørge forskningsministeren, hvad det egentlig er for noget med den her nye stillingsstruktur og den gruppe, som forskningsministeren har nedsat. Hvad er det, denne her gruppe kigger på? Hvem er det, der sidder i den? Og hvornår hører vi noget fra det her stillingsstrukturudvalg?

Jeg vil også spørge forskningsministeren, hvorfor hele diskussionen om generationsproblemet på de videregående uddannelser ikke er berørt særlig meget. Vi ved jo alle sammen, at der går en 10-15 år, og så vil en række af forskerne gå på pension. Jeg synes at kunne huske, at ministeren på et tidspunkt luftede, at vi skulle oprette 200 tidsbegrænsede stillinger for at lave en mere glidende overgang, og jeg vil gerne høre, om der ligger planer i den retning.

Til sidst vil jeg spørge forskningsministeren: Når der står i redegørelsen, at forskningens af-søgende og kritiske natur både har fortrin og problematiske sider, hvad er det egentlig for nogle problematiske sider, der er ved den kritiske og afsøgende natur i forskningen?

(Kort bemærkning).

Elisabeth Arnold (RV):

Fru Christine Antorini startede sin ordførertale med at sige, at det gik rigtig dårligt med forskningen, fordi Danmark var gledet ned fra en 10. plads til en 14. plads ifølge visse internationale sammenligninger. Hvis fru Christine Antorini har set de samme sammenligninger, som jeg har, så vil hun bemærke, at vi er gledet ned,

fordi vores bruttonationalprodukt er steget voldsomt, fordi vi har været inde i en opgangsperiode, hvor vores beskæftigelse er steget og produktiviteten er steget.

Det betyder jo, at hvis man beregner forskningsmidlerne som procent af BNP, så skal der meget til, for at man beholder sin position, fordi så skal man altså øge forskningsmidlerne i præcis samme takt, som BNP stiger.

Så prøv at kigge efter i de tal, om det simpelt hen ikke skyldes, at BNP er steget ganske voldsomt i de år, som fru Christine Antorini sammenligner.

(Kort bemærkning).

Christine Antorini (SF):

Jeg vil da tro, at det er de samme undersøgelser, vi har set. Og de lande, vi plejer at sammenligne os med, har jo haft den samme – kan man sige – gunstige udvikling i forhold til bruttonationalproduktet. Derfor mener jeg faktisk, at det er noget, vi skal være opmærksomme på. Vi er ikke verdens bedste, som vi måske går og har en forestilling om her i Danmark.

(Kort bemærkning).

Elisabeth Arnold (RV):

Selvfølgelig skal vi være opmærksomme på disse internationale sammenligninger, og vi er ikke verdens bedste, heller ikke når vi er nummer ti. Men vi havde faktisk i den periode, som fru Christine Antorini henviser til, en af de højeste vækstrater i Europa, så det er ikke rigtigt, at de andre lande havde den samme vækstrate.

Klaus Kjær (DF):

Jeg vil gerne have lov til at takke forskningsministeren for redegørelsen.

Der står efter Dansk Folkepartis opfattelse rigtig mange positive ting i den, eller måske for Dansk Folkeparti naturlige ting, nemlig en naturlig opfølgning på de ting, som i øvrigt gælder i samfundet. På alle andre statsinstitutioner indarbejder man nu egentlige kontrakter, kontraktstyringer osv., og selvfølgelig skal der også gælde noget tilsvarende for forsknings- og universitetsområdet. Det er en helt naturlig udvikling. Hvorfor skulle det område være specielt fritaget?

Det, det drejer sig om, er mere åbenhed i forskningen og en strammere styring. Det er da klart, at de midler, som samfundet poster i forskningen, skal samfundet selvfølgelig også have gavn af i den anden ende. Det drejer sig

om formidling af forskningsbudskaber gennem åbenhed, gennem samarbejde mellem sektorforskningen og specialforskningen, det drejer sig om udviklingskontrakter med målsætninger, altså nogle milepæle, opfyldning, og det drejer sig om større ansvarlighed.

Der er ingen grund til, at de enkelte forskere rundt omkring nu fortsat skal sidde i deres elfenbenstårne og dyrke den forskning, som de nu engang måtte have lyst til. Det er klart, at samfundet, når det finansierer forskningen, også må kunne stille krav med hensyn til de behov for forskning, der måtte være.

Det er vigtigt at understrege, at det, der lægges op til, jo for det første ikke er, at det er en økonomisk styring, denne her sag og de her visioner drejer sig om, så redegørelsen skal ikke bruges som et middel til en økonomisk styring på forskningsområdet.

En anden ting, der er vigtig, er, at man jo stadig væk går ind for metodefriheden; man går jo ikke ind og blander sig i de enkelte forskningsområder: Hvad skal man helt specifikt forske i og på hvilken måde osv.? Det er stadig væk frit, og det er det, der lægges op til. Men man må kræve nogle målsætninger og nogle opfyldninger, og der er selvfølgelig en vis styring over det her, og det er selvfølgelig en styring, som samfundet med god ret kan kræve af forskningen.

Vi ser meget positivt på den her sag, og vi vil selvfølgelig følge med i de konkrete tiltag og udmøntningen af de intentioner, der ligger bag redegørelsen her. Men alt i alt et ganske udmærket tiltag også på forskningsområdet.

Susanne Clemensen (CD):

Det er en gammel sandhed, at Danmarks eneste råstof er den danske befolkning og dens viden og kunnen. Og Danmark er også kendetegnet ved et generelt højt uddannelsesniveau, som var grundlaget for udbygningen af vores velfærdssamfund i 1970'erne og 1980'erne. Men der er stadig behov for at hæve befolkningens uddannelsesniveau, og i forlængelse heraf er det en betingelse, at vi både bliver dygtigere og hurtigere til at udvikle og forske. Hvis Danmark og danskerne sækker bagud i forhold til vores konkurrenter, vil vores levestandard falde, og vi får svært ved at bevare og videreudvikle velfærdssamfundet. Det er i det perspektiv, det bliver legitimt for os politikere at interessere os for, hvad vi får for de stigende investeringer, der gøres i forskning.

Balance må være et kodeord i denne sammenhæng. Det kan ikke nytte noget, at vi laver for firkantede eller detaljerede regler om, hvordan ressourcerne skal fordeles mellem forskningsområder, så vi efterhånden kvæler den forsknings- og metodefrihed, der spiller en uendelig stærk rolle i videnskabens selvforståelse og udvikling. På den anden side må det også være et rimeligt krav at stille, at de tildelte ressourcer bruges effektivt, og at videnskabelig publicering ikke længere er den eneste succesparameter for forskningen.

Det er i den forbindelse tankevækkende, at andelen af de frie midler i forhold til de samlede midler, der er bevilget gennem de statslige forskningsråd – fru Christine Antorini var også inde på det – fra 1996 til 1999 er faldet fra 75 pct. helt ned til 49 pct., og efter hvad jeg har fået fortalt af Forskningsstyrelsen skulle tendensen være den samme for de samlede investeringer, der gøres i forskning i Danmark. Disse tal burde måske få regeringen til at stoppe op.

Til gengæld kan vi glæde os over, at forskningsmidlernes andel af bruttonationalproduktet er steget i perioden 1985 til 1995 fra 1,24 pct. til 1,91 pct., så Danmark dermed i 1995 for første gang lå over EU-gennemsnittet. Det er blandt andet CD's fortjeneste, fordi vi prioritere en forbedring på det her område højt ved indgåelsen af finanslovaftalen for 1995, og det har i øvrigt lige siden været CD's målsætning, at vores forskningsmidlers andel af BNP skal være på niveau med vores nabolandes. Desværre har det ikke været muligt at få nyere tal end dem fra 1995, men f.eks. nabolande som Finland og Sverige ligger noget højere end os, så jeg tror ikke, at der er råd til at hvile på laurbærene, i hvert fald ikke når man ser det på baggrund af 1995-tallene.

Men som sagt er det legitimt at sikre sig, at afkast og investeringer står i et fornuftigt forhold til hinanden.

Regeringen lægger nu op til, at udviklingskontrakter skal være et nyt styringsinstrument for universiteterne på en række områder.

Forskningsministeriet har siden begyndelsen af 1990'erne indgået kontrakter med seks af forskningsinstitutionerne, men det er resultatkontrakter i modsætning til udviklingskontrakter.

Der er efter CD's opfattelse den forskel, at udviklingskontrakterne tydeligere retter fokus på processen frem for på specifikke resultater

som f.eks., hvor mange patenter et fakultet eller en institution skal anmelde om året.

Derfor mener jeg, at det også er vigtigt at få at vide her fra talerstolen i dag, hvorvidt det er det, der står på Forskningsministeriets hjemmeside om, hvordan udviklingskontrakterne tænkes udformet, og hvor netop antallet af patenter indgår, der står til troende, eller om vi hellere skal tro på de mere afbalancerede synspunkter, som forskningsministeren selv har været ude med, og hvor ministeren tager afstand fra indholdet af sit eget ministeriums hjemmeside.

På arkitektuskolerne i København og Århus har man haft resultatkontrakter med Kulturministeriet siden 1994, og erfaringerne synes faktisk at være overvejende positive.

CD ser bestemt også positivt på de nye initiativer, der f.eks. kan skabe en større sammenhæng mellem det, der foregår i erhvervslivet, og det, de offentlige forskere forsker i. Det var blandt andet de tanker, der lå bag CD's ønske om et selvstændigt ministerium for forskning tilbage i 1993.

Så længe udviklingskontrakterne er et tilbud til universiteterne og indholdet udformes i tæt samarbejde med de involverede universiteter, og så længe de opstillede rammer og mål ikke bliver for firkantede eller detaljerede, mener vi, at der er mulighed for at få den fornødne balance, som CD mener må være en betingelse. Ud over det bør man også sørge for åbenhed i processen, så muligheden for politisk indseende sikres tilstrækkeligt.

En forskerkarriere i det offentlige regi er ikke så eftertragtet, som den var engang, og det må der gøres noget ved, siges der i regeringens redegørelse under afsnittet om forskning og forskningspersonale. Jeg kan derfor ikke lade være med at fremhæve den problemstilling, at vi faktisk har nogle talentfulde unge mennesker, der gerne vil i gang med en ph.d.-uddannelse på universiteterne, og som selv har været i stand til at skaffe midlerne hertil via fonde osv., men som mangler det beløb, universiteterne i varierende omfang opkræver i undervisningsafgift. Det drejer sig typisk om beløb, som ligger mellem ca. 14.000 kr. og 60.000 kr. årligt, hvis der altså overhovedet sker opkrævning.

Derved bliver nogle bragt i en uheldig klemme og må enten lade være med at lade sig immatrikulere som ph.d.-studerende eller selv betale en ret høj studieafgift. Det er ikke mange, vi taler om, og det burde være muligt at skaffe de ekstra midler, det drejer sig om, hvis ansøgerne

i øvrigt har de rette kvalifikationer. Det mener CD at man kunne bruge udviklingskontrakterne til at finde en løsning på i denne her sag.

Der skal ikke være nogen tvivl om, at CD er positiv over for den ny ansættelsesbekendtgørelse for universiteternes videnskabelige personale, som forskningsministeren udstedte i september 1998, fordi det nu er universitetets ledelse, der har det sidste ord, når der skal ansættes nye medarbejdere. Det faglige bedømmelsesudvalg skal naturligvis fortsat tage stilling til, om en ansøger er fagligt kvalificeret, førend ledelsen træffer den endelige beslutning om ansættelse.

CD er derfor umiddelbart meget betænkelig ved at øge andelen af kvinder i dansk forskning, hvis det sker ud fra kønspolitiske betragtninger mere end ud fra, at kvinder naturligvis skal opfylde de samme kvalitetskrav som andre forskere. Det vil efter CD's opfattelse ikke være til gavn for kvinderne selv eller forskningen, hvis en sådan kønskvotering kommer til at fremgå som et af målene for udviklingskontrakterne. Vi ved jo, at andelen af kvindelige forskere er stigende, så i løbet af ikke så forfærdelig mange år vil det naturligvis også afspejle sig i antallet af kvindelige professorer.

I redegørelsen understreges det selvfølgelig synspunkt, at universitetsforskere skal kunne undervise på en kvalificeret måde, og det fremhæves, at der også i dag stilles krav om systematisk supervision og vejledning i undervisningen. Men hvad med de undervisere, som ikke har forskningsrettigheder eller -pligter forbundet med deres ansættelse? De tider er jo forbi, hvor det var nok at være dygtig til sit fag, og hvor måden, man formidlede sin faglige kunnen på, ikke betød noget.

Dér savner CD et udspil fra regeringens side, og vi ville da hilse det velkomment, hvis højnelse af de undervisningsmæssige kvalifikationer var noget, som regeringen og universiteterne ville sætte fokus på for alle undervisere i udviklingskontrakterne. Det kunne jo f.eks. ske ved, at man satte mål for, hvor mange undervisere der skulle gennemgå kurser i undervisningsmetoder og kommunikation, og måske ved, at man gik ind og sagde, at alle undervisere efterfølgende skulle have regelmæssig og systematisk supervision og vejledning i undervisning.

CD vil også gerne foreslå regeringen at indtage forslaget fra studiechef for Københavns Universitet Jakob Lange om at sikre en sam-

menhæng mellem uddannelsernes indgangs-niveau og adgangskrav. Det skal ske ved udveksling af lærere fra de videregående uddannelser og ungdomsuddannelserne og ved at oprette et forum til udveksling af synspunkter og erfaringer.

Det er fint, men også påkrævet, at regeringen vil gøre en særlig indsats for at øge tilgangen til de tekniske og naturvidenskabelige uddannelser. Hvis det skal lykkes, er det afgørende, at der uddannes tilstrækkeligt med folkeskolelærere i matematik og fysik. Derfor skal de studerendes valg af linjefag efter den nye læreruddannelse følges nøje. Det er netop et led i fødekæden til de tekniske og naturvidenskabelige uddannelser.

CD bakker helhjertet op bag lovforslaget om at lempe og forenkle skattereglerne for udenlandske forskere, der vælger at komme til Danmark. Det er et forslag, som CD i mange år har kæmpet for. Og når ret skal være ret, så er det her forslag jo heller ikke et forslag, som har groet i regeringens have, men som er kommet med, fordi man ellers kunne imødesee, at der var flertal uden om regeringen.

Sidst, men ikke mindst: Hvis vi kan fjerne noget af det administrative bøvvl, der er forbundet med at søge om forskningsmidler og at søge om patenter, som der lægges op til i redegørelsen, kan regeringen regne med CD's opbakning.

Elisabeth Arnold (RV):

Indledningsvis vil jeg gerne sige, at Det Radikale Venstre synes, det er en god redegørelse.

Udgangspunktet er, som det starter med på en af de første sider, ros til universiteterne, fordi de er dygtige; de forsker godt, de underviser godt, og de er også i almindelighed godt ledet.

Der er fokus på udviklingsmulighederne. Det, at universiteter fungerer godt, er jo ikke det samme som at sige, at de ikke kan blive bedre eller ikke kan blive mere udadvendte eller ikke kan blive mere kontaktsøgende af hensyn til kontakterne til det omgivende samfund.

Universiteterne må gerne have ambitioner, og staten bør give universiteterne de redskaber, der skal til for at indfri de ambitioner. Derfor lægges der op til noget nyt, nemlig de udviklingskontrakter, som der allerede er talt meget om, nemlig hvor universiteterne indgår en aftale med Forskningsministeriet og Undervisningsministeriet om den fremtidige udvikling på området.

Desværre ser det ud til, at disse udviklingskontrakter har fået en lidt skæv start i miljøet, fordi der har været nogle dårlige vibrationer, eller hvad man nu skal kalde det, mellem Forskningsministeriet og dem, der skal arbejde med disse udviklingskontrakter, nemlig universiteterne.

Jeg vil gerne sige, at vi fra radikal side synes, at udviklingskontrakterne er et meget spændende instrument at tage i brug. Vi opfatter det som et ledelsesinstrument. Vi opfatter det som en gave, en udstrakt hånd til universiteterne, hvor de nu kan sætte ord på deres visioner, sætte ord på deres ambitioner og arbejde målrettet med at opfylde ambitionerne og arbejde målrettet med at få en bedre formidling af forskningsresultater ikke blot til omverdenen, men også tilbage i uddannelsessystemet. Det er jo vigtigt, at vi også får den forskningsbaserede uddannelse meget højt prioriteret i forskningsystemet, og dertil kan udviklingskontrakterne også være et godt middel.

Vi forventer os derfor, at der kommer en udvidet dialog med samfundet om den nye forskning og også om konsekvenserne af den nye viden, konsekvenserne af at implementere den nye viden. Det har også noget at gøre med bioteknologiens forskning og de andre meget spændende landvindinger, der sker i disse år, hvor forskernes egen begejstring af og til kan være svær at få omsat i nogle af de ting, der skal gennemføres, hvor man siger: Jamen altså, det her er måske farligt, eller det er risikabelt, eller der er måske nogle vanskelige vinkler at få formidlet til den offentlige debat. Den del skal vi også have med i de visioner eller de ambitioner, som universiteterne har.

Der står et sted i redegørelsen, at der skal være ét videnssystem. Det er et udtryk, som jeg synes jeg godt lige vil dvæle lidt ved, for det bør ikke misforstås. Vi ønsker ikke, at der skal være et monopol på viden, at der skal være en monolitisk struktur. Der skal være pluralisme, der skal være sammenhæng i videnssystemet. Det, vi opfatter ved videnssystemet, er, at der skal være sammenhæng i det. Man skal kunne finde ud af: Hvor er der viden til stede de forskellige steder i systemet? Der skal være dialog, der skal være kontakt, der skal være samarbejde.

Udviklingskontrakterne er frivillige, som der står i redegørelsen, men de er forpligtende, når de er indgået. Vi skal måske nok, når vi begynder på udviklingskontrakterne, vænne os til, at

der skal være to sider, to deltagere i kontrakterne, netop universiteterne og ministerierne, og derfor skal det også ligge klart: Hvad er forpligtelserne for den ene part, og hvad er forpligtelserne for den anden part? Måske kunne man, hvis man var lidt uvenlig, sige, at der er lagt lidt for lidt vægt på, hvad bidraget fra ministeriernes side er til disse udviklingskontrakter, og lidt for megen vægt på, hvad universiteternes bidrag skal være.

Men vi vil vælge at se på det fra den positive side, næsten faktisk begejstret, og sige: Det her kan bruges virkelig godt. Og vi er helt sikre på, at der vil være visse universiteter, som med det samme vil sige, at de gerne vil være de første til at indgå sådan en udviklingskontrakt, og derfor skal et af vores råd til forskningsministeren være: Lad nu være med at begynde med at lave udviklingskontrakter med samtlige universiteter i Danmark på én gang!

Jeg synes, man skal koncentrere sig om at starte med nogle af de institutioner, som allerede fra starten har sagt, at det er de meget interesserede i at være med til, og så få lagt nogle gode traditioner og nogle gode forhandlings-skikke ind her. Så skal det nok blive en succes, så skal det nok komme efterhånden, som det begynder at rygtes, at det faktisk er en god idé.

Der har været kritik fra universitetsside, men jeg synes, man skal se positivt på det og sige: Universiteterne får nu her et ledelsesinstrument, hvormed de får mulighed for at sætte kød og blod på deres visioner og for at arbejde målrettet med deres fremtid. Det kan de sådan set allerede gøre i dag, men her får de altså en ramme at sætte det ind i og nogle sparringspartnere både i ministerierne og på ekspertområdet, som de kan arbejde sammen med.

Vi skal ikke se bort fra, at universiteterne selv er dybt interesserede i at være gode. Kvalitetsbegrebet er jo ikke noget, der er ukendt for universiteterne; det arbejder de faktisk selv meget med, og derfor skal vi også opmuntre dem til at arbejde videre med disse kvalitetsforbedringer.

Selve forslaget om udviklingskontrakter er jo også lavet sådan, at det er decentraliseringen, der er i højsædet, fordi det er de enkelte universiteter, der vælger, hvilke andre institutioner de vil sammenligne sig med, og hvilket niveau de vil lægge sig på, og hvilket ambitionsniveau de vil have. Selvfølgelig står der, at de selv skal vælge, hvilke institutioner de vil sammenligne sig med, men vi vil nu meget anbefale dem at

sammenligne sig med de bedste; det synes vi faktisk ville være en ret god idé.

Forskningen skal ikke styres, og det kan den heller ikke, og det ønsker vi heller ikke sker. Men vi vil gerne have, at man prøver at mobilisere begejstringen, og at man sammenligner sig med de bedste og arbejder målrettet på, at det er dér, man skal hen.

Det skal nok blive en succes, og vi er helt overbeviste om, at forskningsministeren vil indhente de skridt, han tabte i starten af debatten med universiteterne. Vi synes, det er ærgerligt, at det startede på den måde, men prøv nu at få en god dialog i gang med universiteterne, så skal det nok blive en succes!

(Kort bemærkning).

Hanne Severinsen (V)

Det var jo gode og velmenende råd til en regeringspartner, så jeg vil blot høre, om fru Elisabeth Arnold mener, at det bare var en skæv start på grund af nogle dårlige vibrationer, eller om udspillet også var dårligt.

Det spørger jeg om, fordi vi nu har fået det nye papir, hvori der godt nok ikke står helt så meget, men som jo alligevel er lidt af det samme, bare meget forkortet, og hvori der jo også lægges op til en tidstabel, som kører fra den 1. oktober. Og vil det sige, at Det Radikale Venstre vil gøre sin indflydelse gældende i regeringen om og netop prøve at få et kontraktkoncept, altså et noget for noget-koncept, i stedet for det, som skabte de dårlige vibrationer?

(Kort bemærkning).

Søren Kolstrup (EL)

Fru Elisabeth Arnold mente, at det var en god redegørelse. Men vi står i en situation, hvor der i hvert fald på en række områder er lagt op til, at dansk forskningspolitik skal have en ny kurs, og derfor synes jeg, det helt principielle spørgsmål, som det må være interessant at rejse over for fru Elisabeth Arnold, der jo tilhører et regeringsbærende parti, er: Hvor mange klumper i denne redegørelse mener fru Elisabeth Arnold skal klares rent administrativt via den udøvede magt, og hvor meget skal vi tilstræbe at få ind i universitetsloven?

Når jeg spørger, så er det, fordi vi senere i dag skal vedtage en lov om Statstidende, som er en af de mindste love, man kan forestille sig. Og hvis man nu sammenligner loven om Statstidende med denne redegørelse, som i princippet kunne tænkes at være af rent administrativ

karakter, så synes jeg, vi skal overveje meget nøje: Skal vi fortsætte ad den administrative vej, eller skal vi måske sørge for, at en lang række af de her klumper bliver inddraget i et lovgivningsmæssigt arbejde? Hvor står Det Radikale Venstre i den diskussion?

Det andet spørgsmål, jeg vil rejse, er: Vi havde engang en undervisningsminister, der hed Ole Vig Jensen, og jeg ved ikke, om fru Elisabeth Arnold har kontakt med denne person fra det radikale bagland, men han var levende optaget af demokratiet og havde en stærk demokratiindfaldsvinkel, og der står jo i redegørelsen, at der skal nogle overvejelser i gang i den retning, så jeg vil gerne høre, om man i Det Radikale Venstre gør sig nogle overvejelser om de Ole Vig Jensenske tanker eller de er lagt i mølposen.

(Kort bemærkning).

Christine Antorini (SF)

Jeg vil gerne spørge, hvad De Radikales synspunkt er med hensyn til at kombinere udviklingskontrakter med en eller anden form for flerårsaftale. For som Rektorkollegiet har udtrykt det, ønsker man en slags garanti for, at der vil blive budgetto i et par år, hvis man skal kunne fokusere på nogle mål. Det er mit første spørgsmål.

Det andet spørgsmål er, hvad De Radikales holdning er til hele fordelingen af forskningsmidlerne, som ikke blev berørt så meget i ordførertalerne, om De Radikale mener, at man skal styrke de frie midler ved f.eks. at have færre programmer og føre flere midler tilbage til forskningsrådene, og om tiden ikke er moden til, at vi også burde kigge på en revurdering af, om forskningsrådene er sat sammen på den rigtige måde.

(Kort bemærkning).

Elisabeth Arnold (RV)

Først til fru Hanne Severinsen om, hvorfor der var dårlige vibrationer: Det kan jeg jo af gode grunde ikke vide, men jeg var i hvert fald ikke med til at skabe dem. Jeg kan kun sige, at noget af det, der har undret mig, er, at man begyndte at tale om udviklingskontrakter, lang tid før der forelå noget som helst skriftligt om dem, og det vil sige, at folk talte om udviklingskontrakter, som om de vidste, hvad det handlede om.

Der var i hvert fald i den første del af debatten om dem megen usikkerhed om, hvordan det egentlig skulle foregå, og hvor megen tvang

og hvor megen frivillighed der var i dem. Så jeg synes, man gjorde sagen en dårlig tjeneste ved at starte diskussionen, før redegørelsen egentlig var parat.

Det er et af mine bud, men jeg kan ikke vide det. Men jeg håber da, at stemningen bliver bedre efterhånden, og det er jeg faktisk helt sikker på at den bliver.

Så siger hr. Søren Kolstrup, at der kommer en ny kurs i forskningspolitikken, men sådan kan jeg altså ikke læse redegørelsen. Jeg læser den, som om man giver universiteterne nogle nye styringsinstrumenter og udviklingsmuligheder, men ikke lægger vægt på andre felter eller andre områder inden for forskningspolitikken, end man har gjort hidtil. Det er stadig væk de kendte hovedområder: bioteknologien, materialeteknologien, IT-området osv., og det har jeg ikke nogen bemærkninger til, for der er ikke udstukket nogen ny kurs dér, så vidt jeg kan se.

Så blev der spurgt til universitetsloven. Og jeg er glad for, at hr. Søren Kolstrup nævnte den tidligere undervisningsminister, som ikke blev rost så meget, mens han var minister, men som er blevet rost meget, efter at han er gået af, og dertil kan man jo bare sige, at sådan er det altid med undervisningsministre: Det går så godt, når de er gået af.

Og Ole Vig Jensen var meget interesseret i demokrati på universiteterne, og det er Det Radikale Venstre generelt, og vi vil være meget interesserede i, at universitetsloven, når den skal revideres, tager meget sigte på at få indført noget mere demokrati i styrelsesloven; det vil vi være meget optaget af. Studenterne er en ressource på universiteterne; de er de kommende forskere, og de skal også være interesserede i deres arbejdssteds ve og vel og i de ambitioner, der skal være formuleret på deres arbejdssted.

Til sidst til fru Christine Antorini: Vi er interesserede i, at der bliver en eller anden form for modydelse fra den politiske side, når der bliver indgået udviklingskontrakter med universiteterne. Universiteterne kan jo ikke holde deres del af aftalen, hvis de ikke også ved, hvad de har at gøre godt med. Det skal jeg i hvert fald kunne sige helt klart.

Og vi er også interesserede i, at antallet af cigarkasser til forskningsmidler bliver reduceret, sådan at der bliver større sikkerhed for basismidlerne og mindre rundkastning mellem de forskellige klumper af strategiprogrammer, som man nu finder på.

(Kort bemærkning).

Hanne Severinsen (V):

Jeg vil bare gøre opmærksom på, at så længe man ikke vidste, hvad det var, man snakkede om, var vibrationerne gode; de blev først dårlige, da der kom et udkast. Og jeg spurgte fru Elisabeth Arnold, om dette udkast skal betragtes som værende taget af bordet med de ord, hun er kommet med. For jeg er ikke helt beroliget af det papir, vi fik over i går, for det er godt nok forkortet, og der er nogle gode ord fra redegørelsen, og redegørelsen er jo fin, men er det taget af bordet? For det var faktisk det, der skabte de dårlige vibrationer, og det forstår jeg godt, for det var en udvidet tjekliste og ikke et udkast til en kontrakt.

(Kort bemærkning).

Søren Kolstrup (EL):

Jeg skal takke fru Elisabeth Arnold for hendes svar, for fru Elisabeth Arnold bemærkede, at hun også opfattede studenterne som en ressource og var levende optaget af at få styrket demokratiet.

Jeg vil så bare have bekræftet af fru Elisabeth Arnold, at det altså betyder, at Det Radikale Venstre vil arbejde for, dels at studenterne får mere magt i de kompetente organer, og dels at de kollegiale organer, de kompetente organer, de demokratiske organer, overhovedet får mere at skulle have sagt på universiteterne.

Jeg synes, det er vigtigt at få en endnu klarere bekræftelse af dette, altså at Ole Vig Jensen ikke er begravet, for så er vi kommet et lille skridt videre i debatten.

(Kort bemærkning).

Elisabeth Arnold (RV):

Jeg synes, spørgsmålet fra fru Hanne Severinsen rettelig burde stilles til forskningsministeren. Det, jeg har henholdt mig til, er det, der står i redegørelsen, og så har jeg henholdt mig en anelse til de skitser angående mulige modeller for udviklingskontrakter, som vi i går fik tilsendt fra Forskningsministeriet og Undervisningsministeriet. Det er det, jeg henholder mig til, og de øvrige udspecificeringer vil jeg gerne henvise til forskningsministeren.

Og så vil jeg sige til hr. Søren Kolstrup: Det Radikale Venstre ser ingen modstrid mellem en øget demokratisering og en bedre ledelse.

Formanden:

Hr. Søren Kolstrup som ordfører.

Søren Kolstrup (EL):

Jeg må indledningsvis sige, at Enhedslisten ikke hører til de partier herinde, som er mest begejstrede for redegørelsen. Og i vore mørke stunder – og jeg siger udtrykkeligt, at det er i vore mørke stunder – kan vi se den som et udtryk for en minister, der ønsker mere styring af forskningen.

Det siges i den, at forskningen skal være fremadrettet, men vi finder, at der er alt for mange virksomhedsøkonomiske og managementagtige elementer i tankegangen.

Tilsyneladende er vi jo herinde enige om at fastholde det ideale, at den frie og ustyrede grundforskning bør være rettesnoeren. Men når det så er sagt, ved vi jo også godt, at det afgørende er, hvilke midler man rent faktisk tager i anvendelse til at indfri dette smukke mål.

Ministeren vil styre og effektivisere forskningen. Vi har hørt om en ansættelsesbekendtgørelse, om udviklingskontrakter og om en patentlov. Og lad mig straks sige, at ingen af de tre elementer er Enhedslistens kop te.

Derefter tales der om et videnssystem og om en sammensmeltning af sektorforskning, erhvervsforskning og universitetsforskning. Og jeg er meget enig i det, den radikale ordfører sagde om, at det er meget vigtigt, at hele det afsnit med disse ord i hvert fald ikke kommer til blive forstået på sådan en måde, at det bliver til et angreb på pluralismen.

Dernæst kommer vi til hele spørgsmålet om udviklingskontrakter. Og lad mig straks sige, at vi synes, udviklingskontrakter grundlæggende er en skidt idé, for forestillingen om at sætte forskning og undervisning på kontrakt kan indebære et overgreb på det interne demokrati.

Dertil kan man sige, at det rent faktisk afhænger af, hvordan udviklingskontrakterne gennemføres, så lad mig forholde mig lidt nærmere til dem: Hvis det virkelig skulle komme dertil, at man insisterer på udviklingskontrakter og vi får noget lovgivning på området, bør det selvfølgelig være gensidige overenskomster, altså med forpligtelse for begge parter. Det var også det, fru Elisabeth Arnold var inde på.

I det udkast, der ligger her, er det svært at se, hvad ministeriet egentlig er forpligtet til, og derfor kunne jeg godt tænke mig, at ministeren grundigt redegjorde for, hvad ministeren og ministeriet opfatter som deres forpligtelse i denne sag. For det er vel ikke korrekt tolket, at der kun skal være tale om pisk?

Udkastet til udviklingskontrakter synes jeg også fremstår som utrolig overlæst uden en klar strategisk linje. Man kan jo putte alverden ind i dem, og derfor synes jeg, det er vigtigt for den gruppe, der absolut vil have dem, at vove et øje og spørge, hvad det er for nogle ting, man har som udspil. F.eks. har vi jo haft en debat herinde om, at selv sådan noget som udtagning af patenter kunne tænkes at blive proppet ind i udviklingskontrakter, og hvis det er tilfældet, skal jeg garantere for, at Enhedslisten vil optræde som arg modstander af noget sådant.

Videre i redegørelsen nævnes det nye trylleord benchmarking. Det bliver måske omtalt mere indirekte, end som det her er udtrykt, men meningen er i hvert fald, at der lægges op til, at man skal sammenligne sig og lære at blive bedre. Men er det best practise, der skal måles, eller bliver resultatet standardisering på tværs af landegrænser? Det er det springende punkt.

Udviklingskontrakter kan meget let risikere at komme til at styre universiteterne mod meget konkrete mål og især i en situation, hvor vi har oplevet, at demokratiet bliver udhulet, at lederne får mere og mere magt i forbindelse med evalueringer, i forbindelse – muligvis – med udviklingskontrakter.

Lov om opfindelser: Vi har tidligere i denne forsamling diskuteret forskningsministerens idé om at tvinge forskerne til at fokusere på at udtage patenter. Vi synes, det er glimrende, at man anvender forskning så meget som vel muligt, men vi er meget bekymrede over den kommercialisering, som patentloven lægger op til.

Jeg synes, det er ønskeligt, om ministeren kunne foretage en præcisering i hvert fald på fire punkter. Jeg vil godt have, om ministeren kan præcisere, hvorvidt udviklingskontrakterne skal bruges som et redskab til belønning. Det var det ene.

Det andet er så spørgsmålet om det lovgivningsmæssige grundlag for forskningspolitikken. Hvor meget forestiller ministeren sig, der skal proppes ind i universitetsloven, og hvor meget skal gennemføres fra forskningsministerens kontor?

Det tredje, jeg gerne vil spørge om, er, hvad det er for overvejelser, ministeren har omkring demokratiets udvikling, hvad det er for overvejelser, ministeren har omkring de kollegiale organers indflydelse og studenterindflydelsen.

Og endelig synes jeg, der er et fjerde punkt. Det er meget interessant, at der i teksten tales om, at de tekniske uddannelser og de naturvi-

denskabelige uddannelser skal styrkes. Samtidig oplever vi, at naturvidenskab på Københavns Universitet står over for at skulle fyre folk, og mig bekendt er det de yngste. Hvad vil ministeren gøre ved det problem?

Så jeg håber, jeg kan få et svar på de fire nævnte punkter, og at vi kan få en debat herom.

Kim Behnke (FP):

Her i trediveåret for ungdomsoprøret og de konsekvenser, det fik for vores uddannelses- og undervisningsmiljø, vores forskningsmiljø, er det selvfølgelig overordentlig relevant, at man begynder at betræde nye veje, sådan at den danske uddannelsessektor, særlig de videregående uddannelser, universiteterne, kan få fornyet kraft og fornyet mod på fremtiden.

Den redegørelse, som ministeren har lagt frem, indeholder mange spændende ting, og jeg skal sige, at sådan generelt overordnet er meget af det noget, vi fra Fremskridtspartiet nikker positivt til. Ikke underligt har det meste af debatten forud for dagens forhandling, men så sandelig også under forhandlingen, drejet sig om disse udviklingskontrakter med universiteterne.

Vi synes, det er en god, ny ting, specielt den mulighed, der er for, at universiteterne får nogle større frihedsgrader, at der bliver åbnet op for mere fleksibilitet, men så sandelig også, at der bliver sat nogle mål for, hvad det enkelte universitet skal opnå. Men som også andre ordførere har været inde på, synes vi, at lige præcis i forhold til måltallene er det lidt usikkert, hvordan man vil opgøre det. Kan man vælge det dårligste universitet i udlandet og så opnå nogle meget flotte og imponerende sammenligningstal, eller er målet, at vi skal sammenligne os med de bedste? Hvis det sidste er tilfældet, er ideen god.

Så har vi fået oversendt et udkast til, hvad sådan en kontrakt skal indeholde af elementer, og der er mange ting. Der er måske også for mange ting. Specielt synes vi, at der er en modstrid mellem det synspunkt i kontrakten, at man skal have nogle enkelte ting at måle på, og så til den mangfoldighed af ting, der bliver nævnt i notatet.

Der er dog én ting, der mangler, nemlig en konsekvensbestemmelse. Hvad nu, hvis det hele går galt, hvis der er et universitet, der ikke evner at løse sine opgaver med de øgede frihedsgrader, med den øgede fleksibilitet? Hvis målsætningen ikke bliver nået, hvad så?

Når man bruger ordet udviklingskontrakt, har man hentet et udtryk, som er veldefineret i andre sammenhænge, og der er det sådan, at der er der altid en bestemmelse i kontrakten om, hvad man skal gøre, hvis kontraktens mål ikke bliver nået.

Det synes vi også man bør gøre. Ikke fordi vi skal have rektorer sat i fængsel eller andre ting, hvis ikke de sørger for, at der er tilpas mange ph.d.'er, der får deres eksaminer, men der bør være nogle bestemmelser; hvis man blot har nogle hensigtserklæringer, kan det være svært at have det daglige engagement til at nå tingene.

Så bliver det nævnt, at en del af kontrakten kan være en større fleksibilitet med hensyn til, hvilke uddannelsesstilbud man rent faktisk skal have på de pågældende universiteter. Og selve tanken er da charmerende. Men et eller andet sted må det også være sådan, at den samfundsmæssige udvikling, der foregår, de behov, der er for højtuddannede medarbejdere i det danske samfund, rent faktisk også bliver tilfredsstillet.

Altså, det problem, vi har i dag, hvor vi i bedste fald mangler mellem 20.000 og 40.000 ingeniører og IT-medarbejdere, er jo udelukkende resultatet af dårlig ledelse i Undervisningsministeriet, på uddannelsesinstitutionerne. Det er udelukkende, fordi man ikke med rettidig omhu, som det hedder andre steder i byen, har sørget for at få optaget de folk, der er brug for. Og dér må der være en sammenhæng mellem de uddannelser, universiteterne udbyder, de elevantal, antal studerende, der bliver optaget, og så de behov, der rent faktisk er i samfundet. Vi kan ikke have, at disse universiteter med udviklingskontrakten i den ene hånd skøjter af sted i en udvikling, som er diametral modsat den, der i øvrigt er i samfundet.

Så bliver det også nævnt heri, at man vil prøve at lempe lidt på de administrative belastninger, osv. Og der er vi måske lidt bange for, at udviklingskontrakten i sig selv genererer mere administration. Hvis man skal holde styr på tingene, afrapportere, udforme rapporter, skemaer, statistikker osv., så er det noget, der tapper universiteternes administrative ledelse for kræfter.

Men det tapper så sandelig også de ledende medarbejdere, forskerne osv., for kræfter, og der står på side 8 midt på siden omkring administration, anlæg og bygningsdrift, at det koster så meget tid for de enkelte forskere, at der går

tid fra forskningen. Der er derfor grund til at spørge, om forskerne kan lettes for noget af dette arbejde, om der generelt kan opnås administrative forbedringer, som kan afhjælpe eller mindske problemet.

Vi synes, at det punkt er meget vigtigt. Men det er sandelig også meget vigtigt i forhold til disse nye udviklingskontrakter. For der står her, at »denne problemstilling skal med fordel indgå i drøftelsen af udviklingskontrakterne«. Næ, det må faktisk være sådan, at det er en forudsætning, at man får de administrative byrder nedbragt, for ellers har forskerne ikke tid til det, vi helst ser dem gøre, nemlig undervise og forske og udvikle.

I forhold til ellers at kunne holde på forskerne og sørge for, at de dygtigste bliver i universiteternes miljøer, bliver det nævnt, at det er vigtigt, at der i de kommende år sker en styrkelse af samarbejdet med erhvervslivet. Det er vi enige i.

Men der er jo den risiko ved det styrkede samarbejde, at når forskere på universitetet har gjort en opfindelse eller udviklet en ny ting, at så den virksomhed, som man har kontakt til, er parat til at tage det store checkhæfte frem og tilbyde forskerne en klækkelig gageforhøjelse mod et skift til den private virksomhed, og så er forskeren ude af universitetsmiljøet.

Der mener vi, at vi skal lære af den måde, det håndteres på i USA. Det håndteres på den måde, at man holder på forskerne gennem royaltykontrakter, sådan at den forsker, der har gjort en opfindelse, og som har fået denne opfindelse solgt til erhvervslivet, som går i gang med en egentlig produktion, får et royaltyafkast ikke alene til sig selv, men også til det pågældende universitet eller fakultet, sådan at der er en økonomisk gevinst ved at gøre disse opfindelser, og sådan at man har en økonomisk gevinst også personligt ved at kunne fortsætte sit arbejde, så man ikke fristes til at tage imod de store checks fra det private erhvervsliv.

Så bliver det nævnt i redegørelsen, at der er brug for nogle flere professorater, og det kan man selvfølgelig diskutere. Det må i hvert fald ikke være sådan, at det er kvantitet, der her gør sig gældende. Det må og skal være kvalitet, når det gælder udnævnelse af professorer, for ellers gør vi det danske samfund en bjørnetjeneste.

I den forbindelse er det vores opfattelse, at vi i allerhøjeste grad har en pligt til også at tiltrække udenlandske forskere, ikke mindst fra Østeuropa, hvor der går overordentlig mange

kloge hoveder rundt, som på grund af deres samfunds nuværende økonomiske udvikling ikke har de muligheder, som deres viden egentlig berettiger dem til.

Der bliver nævnt heri, at man skal se på de skattemæssige ting, og lige inden jul nåede Folketinget jo at vedtage en ændring af loven, sådan at tingene blev lempet lidt. Hvis der er behov for yderligere lempelser, skal ministeren vide, at det medvirker vi gerne til, for der er en benhård international konkurrence om de klogeste hoveder, og hvis de bliver afskrækket af det danske skattesystem, jamen så må vi fjerne den forskrækkelse.

Så bliver der nævnt heri, at man vil se mere på spørgsmålet om det, man kalder fødekæden, og det er efter vores mening særdeles vigtigt. Vi er alle enige om, at det er en god ide at få startet en eller to nye IT-højskoler for at lappe en lille smule på de problemer, vi har med mangel på IT-medarbejdere.

Men det ville jo være ærgerligt, hvis højskolerne, når vi har bygget dem, så kommer til at opleve nøjagtigt det samme, som ingeniørhøjskolerne oplever, nemlig at der ikke er tilstrækkelig søgning. Det hjælper ikke noget at bygge en stor, flot IT-højskole her i det storkøbenhavnske område og en i det jyske, hvis ikke der er nogen, der søger ind til uddannelsen.

Derfor er spørgsmålet om fødekæden meget, meget vigtigt efter vores mening. Vi skal helt ned i de mindste skoleklasser og have gjort folk interesserede i at vælge de tekniske, de IT-baserede uddannelser; ellers får Danmark et problem, der ikke kun er midlertidigt, men også holder ved i længden.

Så bliver der nævnt omkring formidlingen af forskningsresultater, at forskningsbibliotekerne i den forbindelse er vigtige. Det er vi enige i. Men det er også vores opfattelse, at der er brug for en anstrengelse for, at man formidler mere generelt, eller sagt på en anden måde: Alt for meget på de danske universiteter foreligger i papirform. Man skal benytte den moderne teknologi og sørge for at få tingene præsenteret bl.a. ude på Internettet, så tilgængeligheden er total.

På side 8 er der så en række betragtninger om, hvordan man i disse udviklingskontrakter har mulighed for at forpligte universiteterne til at forenkles og skabe overskuelighed. I den forbindelse kunne vi give ministeren den inspiration, som i virkeligheden er kopieret fra frikommuneforsøgene i sin tid. Frikommuner fik lov

til at dispensere fra en række af administrativ lovgivning. Lad os prøve at bruge de ideer, der lå dengang, til at give universiteterne nogle frihedsgrader til at administrere på en anden måde og dermed opnå nogle administrative lettelser.

Men i det store og hele er Fremskridtspartiet et af de partier, der kan bakke op om hovedparten af indholdet med de bemærkninger, der er givet her i dag.

Tove Videbæk (KRF):

Generelt er den foreliggende universitets- og forskningspolitiske redegørelse for 1998 både spændende og visionær. Det gælder såvel i forbindelse med tankerne om universiteternes fremtid som i forbindelse med de nationale strategier for forskningen; alt det er der grund til at glæde sig over.

I redegørelsen er der ikke lagt særlig vægt på at betone betydningen af høj kvalitet og væsentligt omfang af den danske grundforskning, jf. side 1. Muligvis skyldes det, at ministeren regner en sådan betoning for unødvendig, men for en sikkerheds skyld vil vi fra Kristeligt Folkepartis side dog gerne understrege, at grundforskningen, ikke mindst på universiteterne, mener vi skal have en meget høj prioritering.

Kristeligt Folkeparti støtter også ideen om centerdannelser, forpligtende samarbejde og fusioner for at skabe stærkere og mere kreative forskningsmiljøer og for at optimere anvendelsen af de danske forskningsressourcer. Det medfører både store synergi- og rationaliseringseffekter. Sådanne fusioner og samarbejds-konstruktioner er jo allerede for nuværende ved at blive gennemført mellem forsknings- og uddannelsesinstitutioner på sektorforsknings-siden.

Ministerens ideer om frivillige, flerårige udviklingskontrakter, der skal have form af forpligtende aftaler mellem ministerierne og de enkelte universiteter, virker interessant. Disse ideer er værd at diskutere nærmere, men det er i den forbindelse væsentligt, at universiteterne ikke med disse kontrakter i realiteten, udsættes for en centralistisk styring i detaljer. I stedet bør kontrakterne bruges til yderligere at fremme det arbejde, som allerede nu foregår med henblik på formulering af konkrete og langsigtede mål for forskningen for de enkelte universiteter.

På side 2 omtales betydningen af forskningsformidlingen, og her er vi også ved noget meget

væsentligt. Det er vigtigt, at man fra universiteternes side lægger vægt på at formidle forskningen, således at resultaterne og erkendelserne i højere grad kan komme samfundet som helhed til gode. I mange tilfælde er det imidlertid et urimeligt krav at lægge på en forsker; det er jo ikke en naturlov, at en forsker er god til markedsføring. Måske burde institutionerne tilskyndes til i højere grad end nu at lægge vægt på at ansætte medarbejdere, som på kompetent vis kan formidle forskningsresultater og nye erkendelser.

I forbindelse med en debat om forskningens vilkår kommer man naturligvis ikke uden om at diskutere de enkelte forskeres vilkår. Regeringen er allerede opmærksom på, at der er problemer her, jf. side 5. Der er f.eks. nedsat en hurtigt arbejdende gruppe, der skal komme med forslag til en ny stillingsstruktur m.m.

Regeringen vil også sørge for, at der er et tilstrækkeligt antal topstillinger. I den forbindelse finder vi i Kristeligt Folkeparti, at der burde indføres en professorordning svarende til den, man f.eks. kender fra Norge og fra USA, således at lektorer ved universiteterne, som f.eks. gennem en doktorgrad har opnået professorkompetence, også kan få lov til at benytte professor-titlen i deres nuværende stilling. Det nuværende professorsystem er tungt og utidssvarende.

Ved at indføre en norsk ordning kan man anerkende de pågældendes kompetence, hvilket vil have betydning for dem både internationalt og nationalt. Naturligvis må dette ikke føre til, at professorbegrebet skrider; det nuværende niveau skal holdes. Muligvis ville det letteste i den forbindelse være at begrænse denne ordning til universitetslektorer med en dansk doktorgrad.

På side 6 omtales forholdet mellem optag af uddannelsessøgende via kvote 1 og kvote 2. Regeringen ønsker flere på kvote 1 og færre på kvote 2. Vedrørende dette finder vi, det er meget væsentligt, at der her bliver mulighed for at skelne mellem uddannelsernes profiler og mål, samt at man skal tage hensyn til de enkelte studienævns syn på sagen.

Ministerens omtaler behovet for mere fleksible styreformer og behovet for andre ændringer og justeringer i universitetsloven, herunder spørgsmålet om den rette balance for studenterindflydelse på universiteterne jf. side 9.

Kristeligt Folkeparti er enig i, at der kan være behov for at se på enkelte ideer til justering, men vi mener ikke, at der vil være behov for

store ændringer i denne lovgivning. Vi mener imidlertid, det er vigtigt at lægge vægt på at fastholde en høj grad af forskningsfrihed, og herunder er det væsentligt, at den enkelte forsker fortsat har udstrakt frihed både i valg af metode og af problemkreds.

Med disse bemærkninger kan vi sige, at denne redegørelse er et godt stykke arbejde, og vi synes, at den er både spændende og visionær.

Forskningsministeren (Jan Trøjborg):

Jeg vil gerne indledningsvis sige tak til dem, der har bidraget til debatten. Jeg vil gøre fru Elisabeth Arnolds ord til mine: Vi har, og det skal vi glæde os over, gode universiteter, der præsterer god, kvalificeret undervisning og gode forskningsresultater, men de kan blive bedre. Det er udgangspunktet for regeringens udspil, det er udgangspunktet for regeringens redegørelse, og det er også udgangspunktet for de udviklingskontrakter, som vi meget gerne vil indgå med de 10 universiteter.

Fru Tove Videbæk og en række andre var inde på, om der nu er tilstrækkelige midler til forskningsfrihed. Der har været en ganske omfattende debat om de udspil, som jeg er kommet med, og der har været en ganske omfattende debat om det grundlæggende: Er der nu i de senere år sket et angreb på muligheden for fri forskning, i og med at vi har taget en række særlige initiativer? Grundforskningsfonden er et eksempel, EU-midler er et andet eksempel, forskningsrådene et tredje eksempel, hvor der er tale om en mere målrettet strategisk udmøntning af forskningsmidler. Det var der flere ordførere der var inde på. Fru Antorini og fru Hanne Severinsen gjorde bemærkninger herom.

Det er klart, der er mange tal. Vi har i går omdelt i folketingsmedlemmernes bokse Forskningsministeriets forsøg på at skitsere de senere års økonomiske udvikling. Det, der er interessant at bemærke, er bl.a., at de samlede offentlige forskningsmidler er forøget fra et niveau på ca. 7 mia. kr. i 1993 til et niveau i dag på omkring 10 mia. kr. Der er altså tale om en ganske betragtelig realvækst. Jeg synes, man skal glæde sig over, at det har været muligt for regering og Folketing at udmønte en sådan ganske betragtelig realvækst. Så synes jeg i øvrigt også – sagt en passant – at det er helt fortjent, at regeringen og Folketinget får ros for den politik af blandt andre Danfoss' leder, Jørgen Mads Clausen.

Imidlertid er det naturligvis således, at der konstant vil være den situation, at der aldrig er

penge nok. Der vil altid være brug for at udnytte flere ressourcer, og det skal vi naturligvis være glade for. Det vidner jo om, at der stadig væk er et potentiale.

Imidlertid har der været en ganske omfattende debat om det, vi var inde på tidligere, nemlig om der nu er færre frie midler, end der var før. Vi har forsøgt at opgøre det som bevillinger til det, vi kalder almenvidenskabelig forskning, og det vil altså sige ikkebundne midler, som har betydning for udvikling og innovationsevne på universiteter, men som ikke er bundet til et bestemt område, til en bestemt samfundsaktivitet.

Dér vil man kunne se, at det er lykkedes at fastholde de almenvidenskabelige udviklingsbevillinger på et niveau, der er omkring 60 pct. fra 1991 og frem til 1998. Så der er altså tale om en stadig stigende bevilling til universiteterne, til sektorforskningen, og der er tale om, at vi har forsøgt at fastholde, at der er et rigt råderum for selv at prioritere på universiteterne. Det finder jeg vigtigt at der fortsat er.

Hr. Ove Fich var inde på udviklingskontrakterne, som mange andre var inde på, og på spørgsmålet om det grundlæggende i udviklingskontrakterne, nemlig at der er tale om en gensidigt forpligtende aftale. Jeg lægger utrolig vægt på, at udviklingskontrakter indgås i den forståelse, at der er tale om gensidigt forpligtende aftaler. I den sammenhæng er det utrolig vigtigt at understrege – det er også et svar til hr. Søren Kolstrup – at det er utrolig vigtigt for mig, at udviklingskontrakterne udmøntes i praksis efter en grundig debat på den enkelte institution, således at de studerende, medarbejdere og ledelse har haft en omfattende debat om universitetets strategi og om de forandringer og de målsætninger, der indgås udviklingsaftaler om, således at de universitetsansatte og de studerende føler, at der er tale om deres egen kontrakt, føler sig forpligtet af og trygges ved den kontrakt, der indgås.

Fru Hanne Severinsen gjorde en række bemærkninger om udspillene til udviklingskontrakter og sagde bl.a., at der var mange signaler, der var mange bolde i luften. Jeg vil gerne bekræfte, at der har været mange signaler, der har været mange bolde i luften. Der har også været en meget omfattende debat, og det kan naturligvis vække bekymring hos de mange professionelt bekymrede, som jeg ofte omtaler, der grundlæggende kan være bekymrede for forandringer.

Imidlertid tror jeg, det er utrolig vigtigt, at vi tør tage en åben debat. Når vi lægger op til grundlæggende forandringer i forhold til debatform, i forhold til at vi meget gerne vil definere mål mere præcist, end vi har gjort det hidtil, skal det jo vække en grundig debat i forskerkredse mellem politikere og universiteter. Jeg har været glad for den debat, vi har haft. Jeg tror, det er længe siden, vi har haft en så omfattende debat, som vi har haft i de seneste måneder.

Jeg er helt bevidst om, at det naturligtvis for det første kræver, at vi holder fast i linjen, og for det andet, at vi forsøger at undgå, at debatten kører helt udstændig af sporet. Jeg medgiver gerne, at der har været tendenser til det sidste, og et af eksemplerne på, at det har kunnet køre af sporet, synes jeg har været det, jeg nævnte før, nemlig at man føler, at der aldrig er penge nok. Er det nu rigtigt, at der er færre penge til den frie forskning? Er der færre penge, end der var hidtil? Det er nogle af de bekymringer, jeg har haft.

En anden bekymring er jo, om udgangspunktet for regeringen har været, at vi meget gerne vil ind og detailstyre universiteterne. Det er på ingen måde korrekt. Det, vi sigter på, er, at universiteterne gør deres strategiplaner til udviklingskontrakter, som de indgår en forpligtende aftale på grundlag af, at vi fokuserer på en række hovedemner, som vi har skitseret i vores oplæg til udviklingskontrakter, og dér er det korrekt, vil jeg sige til fru Hanne Severinsen, at det udspil, som vi har præsenteret universiteterne for, er blevet mere overordnet, mere tematiseret, og at der er færre detaljer end i de første udspil. Men hovedoverskrifterne er stadig væk de samme: Vi vil gerne have et højere niveau, bedre kvalitet, når det gælder forskning, og vi vil gerne have benchmarking på forskningsområdet.

Med hensyn til uddannelser og de studerende kommer Undervisningsministeriet med udspil, der koncentrerer sig om den debat, som regeringen har lagt op til, nemlig at vi satser på, at universiteterne opstiller målsætninger for forskningsbaseret undervisning, som mange af debattørerne i dag har været inde på, at man koncentrerer sig om videre efteruddannelse, opdatering, udvikling af pædagogiske kvalifikationer, at man interesserer sig for de studerendes vurdering af undervisningen, at man interesserer sig for aftagernes vurdering af de ny-

uddannedes kvalifikationer, kvalitetssikringsmekanismer osv. osv.

Undervisningsministeren har tidligere fremført synspunkter om omfanget af frafald, fuldførelsestider og aldersprofilen for nyoptagne. Det er også vigtigt, at vi koncentrerer os om aldersprofilen for forskere, som fru Antorini var inde på.

Det er rigtigt, at vi har forsøgt at præsentere en model, der er mindre detaljeret, men samtidig omfatter de samme hovedsynspunkter, som vi oprindeligt lagde op til.

Der er måske noget om, at det første udspil gav en række reaktioner, som vel nok var lidt overforsigtige set med mine øjne. På den anden side er vi kommet igennem den debat, og jeg finder, at de udspil, der nu er forelagt universiteterne, er blevet godt modtaget. Det skal jeg vende tilbage til senere.

Fru Hanne Severinsen havde ret vidtgående synspunkter om ledelse af universiteterne, og fru Hanne Severinsen spurgte, om det ikke var hensigtsmæssigt, at vi snart fik en debat om en egentlig reform af universitetsledelsen. Fru Hanne Severinsen overvejede i sin argumentation, om man skulle indføre egentlig eksterne bestyrelser, om man skulle erstatte den kollegiale ledelse med en egentlig udpeget ledelse af universiteterne. Regeringen deltager gerne i en sådan diskussion. Det er ikke regeringens målsætning, at vi gennemfører en overordnet politik, der definerer, at det skal være ledetråden for ledelsen af universiteterne.

Imidlertid er det korrekt, at regeringen har taget en række initiativer, hvor vi har gennemført etablering af nye institutioner efter universitetslovens undtagelsesbestemmelse, § 12, således at der f.eks. ved IT-højskolen er tale om, at der bliver etableret en institution med en udpeget ekstern ledelse med en direktion.

Den diskussion deltager vi gerne i, men jeg mener ikke, at det overordnede synspunkt vil være, i hvert fald ikke være for regeringen, at vi skal gennemføre en total ændring af styreformen på universiteterne. Dertil synes jeg der er for mange gode eksempler på, at universiteterne ledes kompetent og kvalificeret også med valgte ledelser; men vi vil gerne åbne for at diskutere muligheden.

Så var der spørgsmål om de for mange cigarkasser, og hr. Kim Behnke var også inde på de administrative byrder. Det er rigtigt, at der har været en generel kritik af, at det at søge eksterne forskningsbevillinger har medført, at der er

for mange cigarkasser. Regeringen er selv opmærksom på, at vi skal prøve at sanere regelmassen.

Over for fru Antorini vil jeg gerne understrege, at det ikke er så nemt endda at lave om på forskningsrådssystemet. Det har som bekendt været forsøgt før. Det, vi har gjort i Forskningsministeriet, er, at vi har prøvet at etablere en forskningsrådsstyrelse, der får som opgave at servicere forskningsrådene bredt, give forskningsrådene et bredere, mere tværgående grundlag for prioritering. Styrelsen får også reelt som opgave, når der træffes beslutninger på tværs af forskningsrådene, at give dem mulighed for at operere på et kvalificeret grundlag. Men regeringen deltager naturligvis gerne med henvisning til tidligere fremlagte forslag i en debat om selve strukturen i forskningsrådssystemet. Det kan jeg give tilsagn om.

Fru Pernille Sams udtrykte som ordfører for Det Konservative Folkeparti en bekymring for, om Danmark halter bagefter, og udtrykte også en bekymring over, at der er for få kvinder i dansk forskning. Jeg skal for det første henholde mig til mine positive bemærkninger til pressen om, at jeg meget gerne ser et større antal kvinder som aktive forskere, og dernæst henvise til, at Folketinget snart får en forespørgselsdebat til mig om muligheden for at sikre flere danske kvindelige forskere.

Dernæst en kommentar til spørgsmålet, om vi halter bagefter. Fru Christine Antorini var inde på en OECD-sammenligning, og der er naturligvis mange sammenligninger. Ikke desto mindre vil jeg gerne henvise til, at der har været en betydelig reel vækst i de samlede forskningsbevillinger i de senere år, og derefter kan man notere, at en række internationale sammenligninger giver dansk forskning ganske pæne karakterer.

Tilbage til udviklingskontrakter, hvor fru Christine Antorini spørger om de overordnede mål. Ja, de overordnede mål er – om jeg så må sige – at gøre universiteternes egne strategiplaner forpligtende og at forsøge at få en koncentreret, fokuseret debat om en række overordnede temaer og målsætninger på universiteterne, som giver forpligtelser i en aftale med regeringen.

Fru Antorini spørger så: Vil de universiteter, der indgår udviklingskontrakter, blive favoriseret? Til det vil jeg kun svare, at det er således, at vi naturligvis vil lægge vægt på, at en række universiteter gennem en udviklingskontrakt har

formålet at synliggøre universitetets mål og også har synliggjort for offentligheden, at man meget gerne vil måle de resultater, man opnår undervejs.

Det er ikke sådan, at vi har forestillet os, vi skal have en stor cigarkasse, som vi bevilger penge fra efter opfyldelsen af udviklingskontrakterne. Men det er klart, at man selvfølgelig vil ligge øverst i bunken, hvis man viser, man gør det godt, og at det vil være problematisk, hvis man gør det dårligt. Så vil vi være nødt til at tage ganske omfattende samtaler med det pågældende universitet om, hvad der kan gøres for at gøre det bedre, end udviklingen har vist, med hensyn til at synliggøre universitetets resultater

Imidlertid er det således – og det er også et svar til fru Elisabeth Arnold – at vi har fået reaktioner fra universiteterne på baggrund af det seneste udspil fra regeringen, der trækker i retning af, at alle universiteterne nu er meget optaget af at indgå i en kontrakt inden for holdsvit kort tid, dvs. inden for et års tid. Jeg skal ikke være den, der som minister siger til universiteterne, at nu vil vi kun have, at nogle ganske få universiteter indgår kontrakt, de må ikke alle sammen. Jeg har lagt op til i den indledende debat om udviklingskontrakter, at vi skal indgå kontrakter med et begrænset antal universiteter – en tre stykker måske – og så må vi produktudvikle kontrakterne på det erfaringsgrundlag, vi opnår ved at indgå kontrakter med et begrænset antal universiteter.

Imidlertid melder universiteterne nu ud med meget stor interesse for at blive deltagere i en debat, og de meldinger, vi har fået – senest fra Rektorkollegiet – har været, at ledelsen på alle 10 universiteter meget gerne vil indgå udviklingskontrakter og meget gerne vil gøre det efter den køreplan, der er skitseret.

Jeg skal ikke være den, der afholder universiteterne fra at deltage produktivt og konstruktivt i debatten og i at indgå kontrakter; det mener jeg ville være forkert. Men noget tyder på – og det er også et svar til fru Elisabeth Arnold – at det, man kan kalde en ganske hed debat, og som nogle har kaldt en dårlig start, nu er kommet ind i lidt mere smult vande, og at det er en debat, som universiteterne meget gerne vil deltage forpligtende i. Jeg lægger naturligvis megen vægt på det sidste: at man deltager forpligtende i en sådan debat og dermed også får et nyt, spændende ledelsesinstrument.

Hr. Søren Kolstrup holdt, synes jeg, en ganske defensiv tale og havde som overordnet målsætning, at udviklingskontrakter var en generelt dårlig idé, og i øvrigt havde hr. Søren Kolstrup en række grundlæggende bekymringer over de udspil, der er kommet fra regeringen. Jeg vil gerne sige – det er også et svar til fru Susanne Clemensen – at jeg har ikke på noget tidspunkt selv ment, at udviklingskontrakterne skulle være så specifikke, at en parameter i udviklingskontrakterne skulle være antallet af opnåede patenter; det har jeg ikke ment på noget tidspunkt. Det er rigtigt, at det har stået på vores hjemmeside som et eksempel på, hvad man kunne forestille sig i den tidlige debat om udviklingskontrakter; men så specifikke har vi på ingen måde tænkt os at være, og den debat, vi har med universiteterne, handler heller ikke om at være så specifik, men om at opstille mere overordnede, generelle målsætninger.

Jeg synes imidlertid, det er en ganske defensiv debatform at sige, at det at indgå udviklingskontrakt er noget forfærdeligt noget: Det handler jo kun om pisk, og det handler kun om forsøg på at styre universiteterne. Tankegangen er jo den modsatte, nemlig at give universiteterne en mulighed for at diskutere kvalificeret og forpligtende – ikke alene étårige kontrakter, som vi i og for sig kan sige, at vi har i dag qua finanslovvedtagelserne, men i et længere perspektiv med 4-årige kontrakter, hvor man får mulighed for på forpligtende måde at præsentere en strategiplan, der bliver til en gensidigt forpligtende kontrakt, som vi selvfølgelig også vil forsøge at leve op til efter bedste evne.

Det, der skal forstås ved bedste evne, er jo Folketingets mulighed for at bevilge de kontante midler, som skal til – at stille de fornødne ressourcer til rådighed for universitetsverdenen – og her kan regeringen jo ikke forpligte sig for mere end ét finansår ad gangen. Men udgangspunktet vil jo være budgetoverslagsårene, og vores erfaring er, at det meget sjældent er set, at bevillingerne til universitetsverdenen, til sektorforskningen, har været nedadgående. Det er sjældent set, at der har været store besparelser her, og den erfaring, vi har fra de senere år, er, at der har været stor villighed til her i Folketinget at investere i forskning, investere i uddannelse.

Hr. Kim Behnke havde en række positive kommentarer, som jeg gerne vil kvittere for, og et synspunkt, som jeg gerne vil opholde mig et øjeblik ved, nemlig hr. Kim Behnkes interesse

for IT og hr. Kim Behnkes bekymring for, om universiteterne nu er tilstrækkelig rustede til at tage den nye, moderne teknologi i anvendelse. Jeg vil gerne sige til hr. Kim Behnke, at jeg er selv meget optaget af, om vi kunne finde modeller for yderligere investeringer, yderligere IT-moderniseringer på vore universiteter og sektorforskningsinstitutioner, og jeg tror, der foreligger en række muligheder for at gøre det.

Der er ingen tvivl om, at på det område er vi bestemt bagefter de amerikanske universiteter. Jeg håber, at Folketingets Forskningsudvalg får mulighed for selv at studere amerikanske universiteter nærmere på et senere tidspunkt i indeværende år. Men efter min egen opfattelse er amerikanske universiteter langt foran med IT-anvendelsen i forhold til danske universiteter, og det skal vi se om vi kan gøre noget ved. Regeringen agter at tage initiativer til at drøfte dette spørgsmål med universiteterne, bl.a. i udviklingskontraktssammenhæng.

Jeg vil slutte med takke fru Tove Videbæk for de positive, anerkendende bemærkninger, og jeg kan endnu en gang understrege, at den proces, vi er inde i i øjeblikket med universiteterne, er en proces, som regeringen vil holde Folketinget meget tæt informeret om. Men det er også en proces, som jeg forventer vil medføre en ganske tillidsfuld debat i de kommende uger og måneder med henblik på, at alle de universiteter, som selv gerne vil, indgår udviklingskontrakter.

Så vil jeg kvittere for de bemærkninger, som jeg synes har præget langt de fleste ordførertaler, nemlig at der er tale om en udvikling af spændende ledelsesredskaber, og at der i øvrigt er grundlæggende tillid til vores forsknings- og universitetssystem, så der er et godt fundament at bygge på. Det er det, regeringen forsøger med redegørelsen, og det er også det, vi forsøger i den proces, der kører i øjeblikket, hvor vi prøver at indgå forpligtende udviklingskontrakter.

(Kort bemærkning).

Hanne Severinsen (V):

Ja, så kan vi jo konstatere, at Folketinget ikke er irriteret på universiteterne.

Man siger, at man vil lave gensidige forpligtelser, men vi hører kun om de forpligtelser, man har tænkt sig at pålægge universiteter. Men netop når det gælder administrative forankringer, kunne jeg godt tænke mig at høre lidt mere om, hvad man forestiller sig, for det er

jo interessant – som jeg også nævnte, og som jeg ikke synes, ministeren kommenterede tilstrækkeligt – at nye initiativer bliver lagt andre steder, som har en såkaldt normal ledelse, hvor der er en bestyrelse og en direktør, og de fleste af de steder er jo også selvejende institutioner.

Er det ikke en debat, som ministeren bør gå ind i og spørge: Hvordan kan vi få en mere professionel ledelse af universiteterne? I stedet for som nu at lægge nye initiativer andre steder, fordi man øjensynlig ikke synes, at de skal ligge på universiteterne. Det synes jeg nok vi skulle se lidt nærmere på.

Jeg synes, det er godt, at man nu fra universiteternes side er blevet villige til at indgå disse udviklingskontrakter; men er det ikke et udtryk for, at nu er listen over krav blevet forkortet, og så synes man ikke, det er så slemt? Skulle vi ikke alligevel prøve at se, om vi kunne gøre det lidt mere konstruktivt?

Christine Antorini (SF):

Forskningsministeren sagde, at man jo altid kan kritisere, at der aldrig er penge nok, og det synes jeg sådan set er en meget god bemærkning – især med hensyn til forskningsmidlerne, fordi jeg sådan set også anerkender, hvad man jo tydeligt kan se i den oversigt, ministeriet har lavet, at der bliver givet flere penge til forskning.

Men det, der er det vigtige i diskussionen, er, om vi får noget bedre forskning ved at fordele midlerne på en anderledes måde, og det er altså en helt central diskussion, hvor vi også i SF må gribe i egen barm, for vi politikere er meget gode til at målrette forskningsmidler til nogle bestemte programmer. Det giver nogen synlighed, og man kan selvfølgelig sige, at det også giver nogen fokusering og nogen samfundsmæssig prioritering; men det giver altså også noget synlighed af de partier, som får nogle bestemte forskningsprogrammer igennem. Det tror jeg nok vi alle sammen må indrømme, hvis vi ser os selv dybt i øjnene, og derfor har vi brug for at diskutere, om vi ikke får en bedre forskning ud af at føre flere midler tilbage til forskningsrådene.

En af de ting, som nogle af de forskningstunge virksomheder siger generelt, er jo, at de faktisk ikke ønsker, at der skal foretages mere anvendelsesorienteret forskning på universiteterne. De har brug for, at der bliver lavet god grundforskning, og de har brug for den frie forskning, som der jo typisk ikke er mulighed for at lave ude på virksomhederne. Så skal de

nok komme ind med eksterne bevillinger og støtte den mere anvendelsesorienterede forskning. Men det, der sker i øjeblikket, er, at der faktisk er utrolig mange kvalificerede forskningsprojekter, som bliver afvist af forskningsrådene, ene og alene fordi de ikke har flere midler, og det synes jeg vi skal diskutere.

Et andet problem, som jeg synes er kæmpestort, er, at det får altså nogle konsekvenser for kvaliteten af undervisningen på universiteterne. Det kan godt være, at jeg her igen rammer ind i, at den undervisning ikke er i Forskningsministeriets regi, men i Undervisningsministeriets regi, men vi er altså nødt til at se tingene i sammenhæng. Problemet er nemlig, at på grund af de programmidler kommer der altså færre midler til den forskningsbaserede undervisning, samtidig med at det giver alt det administrative bøvvl, som flere ordførere har været inde på.

Jeg synes altså, det er helt centralt, at vi fokuserer på, at vi får en undervisning af en høj kvalitet, og derfor synes jeg også, vi bør tage hele diskussionen ud fra, at der er bevilget flere forskningsmidler til bl.a. sektorforskningsinstitutionerne, der jo ikke har en undervisningsforpligtelse. Var det ikke en af de ting, vi i fællesskab burde kigge på: om vi ikke på den måde kunne højne kvaliteten af den forskningsbaserede undervisning?

Derfor vil jeg gerne spørge forskningsministeren: Hvilke overvejelser gør man sig i Forskningsministeriet med hensyn til, at vi kan få denne sammentænkning af forskning og undervisning i udviklingskontrakterne med den måde, man prioriterer forskningsmidlerne på? Jeg er glad for forskningsministerens bemærkninger om, at man er parat til at kigge på alle cigarkasserne, og om tingene kan organiseres på en bedre måde. Flere har været inde på det, så jeg synes, det må være en af de opgaver, vi allerførst skal kigge på i fællesskab i Forskningsudvalget.

Til sidst har jeg endnu et spørgsmål til forskningsministeren. Jeg kan altså ikke forstå, at det ikke kan lade sig gøre at prøve at sikre en eller anden form for budgetro ude på universiteterne. Det kan kun ske fra finanslov til finanslov, men det har jo kunnet lade sig gøre at lave en tværgående flerårsaftale med en række partier, og det bør også kunne lade sig gøre denne gang.

Jeg har kunnet høre, at Venstre har talt positivt for en flertalsafgørelse. I SF er vi positive over for det, så der er en mulighed for i fælles-

skab at se, om vi kan kombinere præcise udviklingskontrakter på nogle overordnede mål med budgettro.

Søren Kolstrup (EL):

Ministeren kommenterede ikke nærmere mit spørgsmål omkring studenterindflydelse, og derfor vil jeg gerne gentage det. Netop fordi der i bemærkningerne står, at alle har interesse i de studerende som en aktiv og engageret medspiller i relevante fora på universiteterne, så vil jeg gerne høre, hvad det er for overvejelser, ministeriet gør sig med hensyn til studenterindflydelse og de kollegiale organers beføjelser.

Hvis ministeren ikke kommer nærmere ind på det, så kunne jeg jo forledes til at tro, at det afsnit udelukkende er blevet sat ind, fordi man siger: Nå ja, der skal jo også stå en lille smule om studenterindflydelse. Så jeg håber, at ministeren meget detaljeret kan gå ind på afsnittet. Jeg tænker på side 21 nederst.

Så synes jeg, det var et interessant indlæg, ministeren havde, for jeg forstod pludselig, at udviklingskontrakterne ikke havde nær den betydning, som man havde lagt op til. Altså til os, der har været mere end kritiske over for dem, er der blevet sagt: Nej, der er ikke tale om detaljestyling, og det dér eksempel med patenter var nærmest lidt af en misforståelse. Nej, det eneste, der er tilbage med udviklingskontrakterne, sådan forstod jeg nærmest ministeren, er, at man siger: Nå ja, de diskussioner, man har haft på universiteterne med hensyn til langtids- og strategiplanlægning, skal nu være forpligtende.

Men hvis udviklingskontrakterne kun skal forstås på sådan en måde, så bliver det springende punkt til gengæld, som et par andre har været inde på, hvor gensidigheden ligger. Hvad er det, ministeren, ministeriet har at yde konkret i forbindelse med en sådan kontrakt, så den kan blive andet og mere end den langtids- og strategiplanlægning, som ligger i forvejen? Der synes jeg vi mangler nogle svar.

Endelig vil jeg gerne støtte den linje, der hedder: Tænk sig, om man kunne få nogle flerårige aftaler, der kunne skabe tryghed og først og fremmest tryghed omkring grundforskningen. Det tror jeg vi må anse for den vigtigste målsætning, og det vil være utrolig vigtigt, om den debat kunne blive gjort mere konkret og forpligtende. Selvfølgelig kan det lade sig gøre, men det afhænger jo af, om der er et flertal af partier.

Forskningsministeren (Jan Trøjborg):

Jeg skal forsøge at give en kommentar om ikke andet til de udsagn, der er kommet.

Fru Hanne Severinsen spørger, om det nu ikke er et problem, at det udspil, vi havde til udviklingskontrakter, nu blot er blevet en forkortet liste. Jeg mener for det første ikke, at der alene er tale om en forkortet liste. Jeg mener, at der er tale om præcisering af de temaer, vi meget gerne vil diskutere, og jeg mener, det er forkert at diskutere, om den ene liste er den rigtige eller den anden liste er den rigtige. Det, der er rigtigt at diskutere, er: Er der de rigtige emner på listen? Er det de rigtige temaer?

Jeg mener, det er de rigtige temaer. Jeg har ikke hørt en eneste ordfører i dag grundlæggende sætte spørgsmålstegn ved de temaer, som vi har forsøgt at skitsere. Jeg tror, det er de rigtige temaer, og det vil vise sig, om det også er de temaer, universiteterne selv er optaget af. Jeg tror, vi skal tage fat på det kvalitative og nemlig spørge: Er det de rigtige emner, vi har taget op?

Dernæst er der hele spørgsmålet om tryghed, tryghed og tryghed, og jeg ved ikke hvad. Evig forandring – er det ikke også en slags tryghed, havde jeg nær spurgt. Dette med, at vi bilder os ind, at vi skal lære sådan at strø lidt sukker på bekymringer rundtomkring ved at sige tryghed og tryghed, budgetgaranti, og hvad ved jeg, hænger mig en lille smule ud af halsen.

Hvis man f.eks. havde forestillet sig, at vi skulle indgå en aftale med den borgerlige regering i 1993 for at sikre tryghed for universiteterne, der havde været udsat for så meget forfærdeligt i de foregående år, havde det jo betydet, at man ikke havde kunnet lave en omprioritering i Folketinget og meget hurtigt kunne anlægge en ny politisk linje, hvor man sagde: Nu vil vi satse på grundlæggende nye investeringer. Det er en ny politik, det er en ny kurs på vores forskningsinstitutioner.

Og det dér med at tro på, at man kan give en grundlæggende tryghed som noget absolut og fundamentalt for universiteterne, tror jeg er forkert i budgetmæssig sammenhæng. Det vil altid være sådan, at Folketinget vil være nødt til at prioritere i forhold til de generelle økonomiske muligheder. Sådan vil det også være i fremtiden.

Det, vi gerne vil sige til universiteterne, er, at hvis man ændrer de grundlæggende betingelser, som man kan se afspejlet i den vedtagne finanslov med tilhørende budgetoverslagsår, ja,

så er der selvfølgelig en anden situation, og så må vi drøfte den også i kontraktmæssig sammenhæng.

Imidlertid har jeg i alle de debatter omkring forskning og uddannelse, som jeg har overværet i Folketinget gennem mange år, fået det faste og ganske trygge indtryk af Folketingets interesse i offentlige investeringer i de to sektorer, i de to områder, og af, at der inden for de givne økonomiske rammer vil være en stor vilje til at prioritere forskning og uddannelse frem for en række andre investeringer. Det tror jeg faktisk er tilstrækkelig tryghed.

Og til spørgsmålet om institutionel struktur, som fru Hanne Severinsen spørger om, vil jeg sige, at jeg går nu meget ind for, at der er pluralisme. Der er flere, der har efterspurgt pluralisme og har understreget, at pluralisme er en god ting, også i universitetsverdenen, forskerverdenen. Jeg synes, det er meget godt, at vi har en vis pluralisme i forhold til, hvorledes vi har ledet vores institutioner. Der er institutioner, der har en udpeget direktør som ansvarlig daglig leder med en ansvarlig udpeget bestyrelse, og der er andre institutioner, der er ledet af en valgt ledelse. Det har jeg det nu meget godt med. Det, der interesserer regeringen, er, at institutionerne har kvalificerede ledelser, og at det arbejde, der udføres, er af grundlæggende høj kvalitet.

Fru Christine Antorini spørger lidt om fremtiden, og jeg skal prøve at give et svar på et spørgsmål, som jeg ikke fik besvaret i første omgang, og det er: Hvad skal der nu ske, for så vidt angår de udfordringer, man står over for generationsmæssigt, med hensyn til kvindeandel i forskningen etc. etc.? Der er det således, at jeg har nedsat et stillingsstrukturudvalg, der består af repræsentanter fra AC, fra universiteter og sektorforskning og fra ministeriet naturligvis, der skal se på: Hvad er op og ned i diskussionen om stillingsstruktur?

Der har været sat en række spørgsmålstejn ved aldersproblematik. Der har været sat en række spørgsmålstejn ved fordeling mellem fastansat videnskabeligt personale og tilknyttet personale, der har haft som hovedopgave at forestå undervisning. Det vil vi meget gerne se nøjere på og få analyseret gennemgribende, og vi regner med, at vi til sommer har et godt grundlag for en sådan diskussion.

Fru Christine Antorini var også inde på spørgsmålet: Kunne vi ikke fordele forskningsmidlerne anderledes? Jo, naturligvis kan vi for-

dele forskningsmidlerne anderledes. Jeg tror grundlæggende, at det vil være sådan, at vi vil imødesee følgende argumenter: 1. Der er for få frie penge til grundforskning. 2. Ja, forskningsrådene kunne også godt bruge flere penge. De eksterne midler, bl.a. finansieret af private virksomheder, kunne også godt være større. Dermed også være sagt, at vi jo er nødt til at prioritere inden for den samlede ramme, og inden for den samlede ramme er regeringen indstillet på at se på, som der nu udtrykkes politisk vilje til her i debatten: Kan vi etablere et system med færre cigarkasser? Kan vi etablere et system, der administrativt er mere tilgængeligt?

Hr. Søren Kolstrup skal jeg svare helt klart, at studenterindflydelse ligger regeringen meget på sinde, men jeg hørte også hr. Søren Kolstrups første indlæg, som var et indlæg, der handlede om mere magt til de studerende. Nu er det jo et definitionsspørgsmål, hvad der ligger i mere magt. Hvis det, der ligger i mere magt, er, at man skal tilbage til tidligere tiders ledelse af universiteterne, så siger regeringen nej tak til det, men vi siger ja til at gå videre ad den vej, som blev planlagt af tidligere undervisningsminister Ole Vig Jensen, der skitserede en række muligheder for at øge studenterindflydelsen. Det vil vi meget gerne komme tilbage til med konkrete forslag om.

Hermed sluttede forhandlingen.

Formanden:

Jeg skal her udsætte mødet. Det genoptages i dag kl. 13.00.

Mødet udsat kl. 11.55

Mødet genoptaget kl. 13.00

Den næste sag på dagsordenen var:

4) Første behandling af lovforslag nr. L 131: Forslag til lov om Statstidende.

Af forskningsministeren (Jan Trøjborg).
(Fremsat 3/12 98).

Lovforslaget sattes til forhandling.